

DIREKTIVA (EU) 2019/790 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA**z dne 17. aprila 2019****o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES****(Besedilo velja za EGP)**

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 53(1) ter členov 62 in 114 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽²⁾,v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Pogodba o Evropski uniji (PEU) predvideva vzpostavitev notranjega trga in vzpostavitev sistema, ki bo zagotavljal, da se konkurenca na notranjem trgu ne izkrivlja. Nadaljnja harmonizacija zakonodaje držav članic o avtorski in sorodnih pravicah bi morala prispevati k uresničitvi navedenih ciljev.
- (2) Direktive, ki so bile sprejete na področju avtorske in sorodnih pravic, prispevajo k delovanju notranjega trga, zagotavljajo visoko stopnjo varstva imetnikov pravic, olajšujejo ureditev pravic in vzpostavljajo okvir, v katerem lahko pride do izkoriščanja del in drugih varovanih predmetov varstva. Ta harmonizirani pravni okvir prispeva k dobremu delovanju notranjega trga ter spodbuja inovacije, ustvarjalnost, naložbe in ustvarjanje novih vsebin, tudi v digitalnem okolju, da bi se preprečila razdrobljenost notranjega trga. Varstvo, ki ga zagotavlja ta pravni okvir, prispeva tudi k doseganju cilja Unije glede spoštovanja in spodbujanja kulturne raznolikosti ter hkrati skupno kulturno dediščino postavlja v ospredje. V skladu s členom 167(4) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) mora Unija pri svoji dejavnosti upoštevati kulturne vidike.
- (3) S hitrim tehnološkim razvojem se še naprej spreminja tudi način ustvarjanja, produciranja, distribucije in izkoriščanja del in drugih predmetov varstva. Še naprej se pojavljajo novi poslovni modeli in novi akterji. Zadevna zakonodaja mora ustrezati tudi prihodnjim razmeram, da ne bi omejevala tehnološkega razvoja. Cilji in načela okvira Unije za avtorsko pravico ostajajo ustrezni. Vendar tako za imetnike pravic kot za uporabnike ostaja prisotna pravna negotovost v zvezi z nekaterimi, vključno s čezmejnimi, načini uporabe del in drugih predmetov varstva v digitalnem okolju. Kot je zapisano v sporočilu Komisije z dne 9. decembra 2015 z naslovom „Na poti k sodobnemu, bolj evropskemu okviru za avtorsko pravico“, je obstoječi okvir Unije za avtorsko pravico na nekaterih področjih treba prilagoditi in dopolniti, hkrati pa ohraniti visoko stopnjo varstva avtorske in sorodnih pravic. Ta direktiva določa pravila za prilagoditev nekaterih izjem in omejitev avtorske in sorodnih pravic digitalnemu in čezmejnemu okolju ter ukrepe za poenostavitev nekaterih postopkov licenciranja zlasti, a ne izključno, v zvezi z razširjanjem razprodanih del in drugih predmetov varstva ter spletno razpoložljivostjo avdiovizualnih del na platformah videa na zahtevo, s čimer bi se zagotovil širši dostop do vsebin. Vsebuje tudi pravila za lažjo uporabo vsebin v javni domeni. Za oblikovanje dobro delujočega in pravičnega trga za avtorsko pravico bi morala biti določena tudi pravila glede pravic na publikacijah, glede uporabe del ali drugih predmetov

⁽¹⁾ UL C 125, 21.4.2017, str. 27.⁽²⁾ UL C 207, 30.6.2017, str. 80.⁽³⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 26. marca 2019 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 15. aprila 2019.

varstva s strani ponudnikov spletnih storitev, ki shranjujejo in zagotavljajo dostop do vsebin, ki jih naložijo uporabniki teh storitev na strežnik, glede preglednosti pogodb z avtorji in izvajalci, glede plačila za avtorje in izvajalce ter glede mehanizma za preklic pravic, ki so jih avtorji in izvajalci prenesli izključno.

- (4) Ta direktiva temelji na pravilih iz trenutno veljavnih direktiv s teh področij in jih dopolnjuje, in sicer zlasti iz direktiv 96/9/ES ⁽⁴⁾, 2000/31/ES ⁽⁵⁾, 2001/29/ES ⁽⁶⁾, 2006/115/ES ⁽⁷⁾, 2009/24/ES ⁽⁸⁾, 2012/28/EU ⁽⁹⁾ ter 2014/26/EU ⁽¹⁰⁾ Evropskega parlamenta in Sveta.
- (5) Na področju raziskav, inovacij, izobraževanja in ohranjanja kulturne dediščine digitalne tehnologije omogočajo nove vrste uporab, ki niso jasno zajete v obstoječih pravilih Unije o izjemah in omejitvah. Poleg tega lahko neobvezna narava izjem in omejitev na teh področjih, kot so določene v direktivah 96/9/ES, 2001/29/ES in 2009/24/ES, negativno vpliva na delovanje notranjega trga. To je zlasti pomembno z vidika čezmejnih načinov uporabe, ki v digitalnem okolju postajajo vse pomembnejši. Zato bi bilo treba obstoječe izjeme in omejitve iz prava Unije, ki se nanašajo na znanstvene raziskave, inovacije, poučevanje in ohranjanje kulturne dediščine, ponovno oceniti ob upoštevanju teh novih načinov uporabe. Uvesti bi bilo treba obvezne izjeme ali omejitve načinov uporabe tehnologij za besedilno in podatkovno rudarjenje, glede ilustracije pri poučevanju v digitalnem okolju in ohranjanje kulturne dediščine. Obstoječe izjeme in omejitve iz prava Unije bi morale še naprej veljati, vključno za besedilno in podatkovno rudarjenje, izobraževanje in dejavnosti ohranjanja, dokler ne omejujejo obsega obveznih izjem ali omejitev iz te direktive, ki jih morajo države članice prenesti v svoje nacionalno pravo. Direktivi 96/9/ES in 2001/29/ES bi bilo zato treba spremeniti.
- (6) Cilj izjem in omejitev iz te direktive je doseči pravično ravnovesje med pravicami in interesi avtorjev in drugih imetnikov pravic na eni ter uporabnikov na drugi strani. Uporabijo se lahko samo v določenih posebnih primerih, ki niso v nasprotju z normalnim izkoriščanjem del ali drugih predmetov varstva in ne pomenijo nerazumnega posega v legitimne interese imetnikov pravic.
- (7) Varstvo tehničnih ukrepov, kot je določeno v Direktivi 2001/29/ES, ostaja bistvenega pomena za zagotavljanje varstva in učinkovitega izvrševanja pravic, ki so avtorjem in drugim imetnikom pravic priznane s pravom Unije. Takšno varstvo je treba ohraniti ter hkrati zagotoviti, da uporaba tehničnih ukrepov ne bo preprečila rabe izjem in omejitev iz te direktive. Imetniki pravic bi morali imeti možnost, da to zagotovijo s prostovoljnimi ukrepi. Še naprej bi morali imeti možnost izbire ustreznih sredstev, s katerimi bi upravičencem do izjem in omejitev iz te direktive omogočili, da se sklicujejo nanje. V odsotnosti prostovoljnih ukrepov bi morale države članice sprejeti ustrezne ukrepe v skladu s prvim pododstavkom člena 6(4) Direktive 2001/29/ES, tudi kadar so dela in drugi predmeti varstva javnosti na voljo prek storitev na zahtevo.
- (8) Nove tehnologije omogočajo avtomatizirano računalniško analizo informacij v digitalni obliki, na primer besedil, zvočnega ali slikovnega gradiva ali podatkov, za kar se v splošnem uporablja izraz besedilno in podatkovno rudarjenje. Besedilno in podatkovno rudarjenje omogoča obdelavo velikih količin informacij za pridobivanje novega znanja in odkrivanje novih trendov. Tehnologije za besedilno in podatkovno rudarjenje so razširjene v vseh vejah digitalnega gospodarstva, vendar se v splošnem priznava, da lahko besedilno in podatkovno

⁽⁴⁾ Direktiva 96/9/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 1996 o pravnem varstvu baz podatkov (UL L 77, 27.3.1996, str. 20).

⁽⁵⁾ Direktiva 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju) (UL L 178, 17.7.2000, str. 1).

⁽⁶⁾ Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L 167, 22.6.2001, str. 10).

⁽⁷⁾ Direktiva 2006/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski pravici, na področju intelektualne lastnine (UL L 376, 27.12.2006, str. 28).

⁽⁸⁾ Direktiva 2009/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o pravnem varstvu računalniških programov (UL L 111, 5.5.2009, str. 16).

⁽⁹⁾ Direktiva 2012/28/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o nekaterih dovoljenih uporabah osirotelih del (UL L 299, 27.10.2012, str. 5).

⁽¹⁰⁾ Direktiva 2014/26/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic ter izdajanju več ozemelskih licenc za glasbena dela za spletno uporabo na notranjem trgu (UL L 84, 20.3.2014, str. 72).

rudarjenje v splošnem koristi predvsem raziskovalni skupnosti in pri tem podpira inovativnost. Te tehnologije koristijo univerzam in drugim raziskovalnim organizacijam ter ustanovam za varstvo kulturne dediščine, saj bi lahko izvajale tudi raziskave v okviru svojih glavnih dejavnosti. Vendar se v Uniji take raziskovalne organizacije in ustanove soočajo s pravno negotovostjo v zvezi s tem, v kolikšni meri lahko izvajajo besedilno in podatkovno rudarjenje po vsebinah. V nekaterih primerih lahko besedilno in podatkovno rudarjenje vključuje dejanja, varovana z avtorsko pravico, s pravico *sui generis* pravico izdelovalca podatkovnih baz ali z obema, zlasti reproduciranje del in drugih predmetov varstva, pridobivanje izvlečkov vsebine podatkovnih zbirk ali oboje, kar se zgodi na primer, kadar se podatki normalizirajo v postopku besedilnega in podatkovnega rudarjenja. Kadar se ne uporabi nobena izjema ali omejitev, morajo za takšna dejanja imetniki pravic dati dovoljenje.

- (9) Besedilno in podatkovno rudarjenje se lahko opravi tudi na podlagi golih dejstev ali podatkov, ki niso varovani z avtorsko pravico, in v teh primerih dovoljenje po avtorskem pravu ni potrebno. Lahko obstajajo tudi primeri besedilnega in podatkovnega rudarjenja, ki ne vključujejo dejanj reproduciranja ali v katerih so kopije narejene v okviru obvezne izjeme za začasna dejanja reproduciranja iz člena 5(1) Direktive 2001/29/ES, ki bi se morala še naprej uporabljati za tehnike besedilnega in podatkovnega rudarjenja, ki ne vključujejo izdelave kopij, ki bi presegle obseg navedene izjeme.
- (10) Pravo Unije določa nekaj izjem in omejitev, ki zajemajo načine uporabe za namene znanstvenih raziskav in bi se lahko uporabljale tudi za dejanja v okviru besedilnega in podatkovnega rudarjenja. Vendar te izjeme in omejitve niso obvezne in niso v celoti prilagojene uporabi tehnologij v okviru znanstvenih raziskav. Poleg tega bi lahko v primerih, ko imajo raziskovalci zakonit dostop do vsebin, na primer z naročnino na publikacije ali z licenco za odprt dostop, licenčni pogoji izključili besedilno in podatkovno rudarjenje. Raziskave se vse pogosteje izvajajo s pomočjo digitalne tehnologije, zato obstaja tveganje, da bi bil ogrožen konkurenčni položaj Unije kot raziskovalnega območja, če ne bodo sprejeti ukrepi za odpravo pravne negotovosti v zvezi z besedilnim in podatkovnim rudarjenjem.
- (11) Pravno negotovost v zvezi z besedilnim in podatkovnim rudarjenjem bi bilo treba odpraviti z določitvijo obvezne izjeme za univerze in druge raziskovalne organizacije ter za ustanove za varstvo kulturne dediščine za izključno pravico reproduciranja in pravico do preprečitve pridobivanja izvlečkov iz podatkovnih zbirk. V skladu z veljavno raziskovalno politiko Unije, ki univerze in raziskovalne inštitute spodbuja k razvoju sodelovanja z zasebnim sektorjem, bi morale biti raziskovalne organizacije upravičene do te izjeme tudi tedaj, ko bi svoje raziskovalne dejavnosti izvajale v okviru javno-zasebnih partnerstev. Raziskovalne organizacije in ustanove za varstvo kulturne dediščine bi morale ostati upravičene do te izjeme, vendar bi morale imeti možnost, da se pri izvajanju besedilnega in podatkovnega rudarjenja oprejo na svoje zasebne partnerje, vključno z uporabo njihovih tehnoloških orodij.
- (12) Raziskovalne organizacije po vsej Uniji zajemajo širok spekter subjektov, katerih prvotni cilj je opravljanje znanstvenih raziskav ali opravljanje znanstvenih raziskav v kombinaciji z nudenjem izobraževalnih storitev. Izraz „znanstveno raziskovanje“ bi bilo v smislu te direktive treba razumeti tako, da zajema tako naravoslovne kot družboslovne znanosti. Zaradi raznolikosti teh subjektov je pomembno, da se sprejme enotno razumevanje raziskovalnih organizacij. Mednje bi morali, poleg univerz ali drugih visokošolskih ustanov in njihovih knjižnic, na primer spadati tudi subjekti, kot so raziskovalni inštituti in bolnišnice, ki izvajajo raziskave. Raziskovalnim organizacijam v vseh državah članicah je kljub različnim pravnim oblikam in strukturam v splošnem skupno to, da delujejo bodisi nepridobitno ali v javnem interesu, priznanem s strani države. Takšen javni interes bi se lahko odražal na primer v javnem financiranju ali v določbah nacionalne zakonodaje ali pogodb o javnih naročilih. Po drugi strani pa se organizacije, na katere imajo odločilen vpliv komercialna podjetja, kar tem omogoča, da izvajajo nadzor zaradi strukturnih okoliščin, na primer v njihovi vlogi delničarja ali člana, in zaradi česar bi lahko pridobili prednostni dostop do rezultatov raziskav, ne bi smele šteti za raziskovalne organizacije za namene te direktive.
- (13) Ustanove za varstvo kulturne dediščine bi bilo treba razumeti tako, da zajemajo javno dostopne knjižnice in muzeje, ne glede na vrsto del ali drugih predmetov varstva, ki jih imajo v svojih stalnih zbirkah, ter arhive, filmske ustanove ali ustanove za avdio dediščino. Med drugim bi jih bilo treba razumeti tako, da vključujejo nacionalne knjižnice in nacionalne arhive ter, kar zadeva njihove arhive in javno dostopne knjižnice, izobraževalne ustanove, raziskovalne organizacije in javne radiodifuzne organizacije.

- (14) Raziskovalne organizacije in ustanove za varstvo kulturne dediščine, vključno z osebami, ki spadajo k njim, bi morale biti zajete v izjemi v zvezi z besedilnim in podatkovnim rudarjenjem glede vsebine, do katere imajo zakonit dostop. Zakonit dostop bi bilo treba razumeti tako, da zajema dostop do vsebine na podlagi politike odprtega dostopa ali pogodbenih ureditev med imetniki pravic in raziskovalnimi organizacijami ali ustanovami za varstvo kulturne dediščine, kot so članarine, ali na druge zakonite načine. Tako bi se na primer pri članarinah, ki jih sklenejo raziskovalne organizacije ali ustanove za varstvo kulturne dediščine, morale šteti, da imajo osebe, ki spadajo k tem organizacijam ali ustanovam in so zajete v članarino, zakonit dostop. Zakonit dostop bi moral zajemati tudi dostop do vsebin, ki so prosto dostopne na spletu.
- (15) Raziskovalne organizacije in ustanove za varstvo kulturne dediščine bi lahko v nekaterih primerih, na primer za naknadno preverjanje rezultatov znanstvenih raziskav, morale obdržati kopije, izdelane na podlagi izjeme za namene izvajanja besedilnega in podatkovnega rudarjenja. V takih primerih bi bilo treba kopije hraniti v varnem okolju. Države članice bi morale imeti možnost, da se na nacionalni ravni in po razpravah z zadevnimi deležniki odločijo glede nadaljnjih specifičnih ureditev za hrambo kopij, vključno z možnostjo imenovanja zanesljivih organov za namene hrambe teh kopij. Da se uporaba izjeme ne bi neupravičeno omejevala, bi morale biti takšne ureditve sorazmerne in omejene na to, kar je potrebno za varno hrambo kopij in preprečevanje nedovoljene uporabe. Načini uporabe za znanstvene raziskave, razen besedilnega in podatkovnega rudarjenja, kot so znanstveni medsebojni strokovni pregled in skupne raziskave, bi morale po potrebi ostati zajete v izjemi ali omejitvi iz točke (a) člena 5(3) Direktive 2001/29/ES.
- (16) Glede na potencialno visoko število zahtev za dostop do njihovih del in drugih predmetov varstva ter prenašanja le-teh s strežnika bi bilo treba imetnikom pravic omogočiti sprejetje ukrepov, kadar obstaja tveganje, da bi bili ogroženi varnost in celovitost njihovih sistemov ali podatkovnih zbirk. Taki ukrepi bi se lahko na primer uporabili za zagotovitev, da do njihovih podatkov dostopajo samo osebe z zakonitim dostopom, tudi prek potrditve naslova IP ali avtentikacije uporabnika. Ti ukrepi bi morali ostati sorazmerni z zadevnimi tveganji in ne bi smeli presežati tistega, kar je potrebno za zagotovitev varnosti in celovitosti sistema, in ne bi smeli ogroziti učinkovite uporabe izjeme.
- (17) Glede na naravo in obseg izjeme, ki je omejena na subjekte, ki opravljajo znanstvene raziskave, bi bila morebitna škoda, ki imetnikom pravic nastane zaradi te izjeme, minimalna. Zato države članice ne bi smele zagotoviti nadomestila za imetnike pravic, kar zadeva načine uporabe, zajete v izjemi v zvezi z besedilnim in podatkovnim rudarjenjem, uvedene s to direktivo.
- (18) Poleg pomena, ki ga imajo tehnike besedilnega in podatkovnega rudarjenja v okviru znanstvenih raziskav, jih pogosto uporabljajo zasebni in javni subjekti za analiziranje velikih količin podatkov na različnih področjih življenja in za različne namene, tudi za vladne službe, zapletene poslovne odločitve in razvoj novih aplikacij ali tehnologij. Imetniki pravic bi morali še naprej imeti možnost, da podelijo licenco za načine uporabe njihovih del ali drugih predmetov varstva, ki ne spadajo v obseg obvezne izjeme iz te direktive za besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja ter obstoječih izjem in omejitev iz Direktive 2001/29/ES. Hkrati bi bilo treba upoštevati dejstvo, da bi se lahko uporabniki besedilnega in podatkovnega rudarjenja soočili s pravno negotovostjo v zvezi s tem, ali se reprodukcije in pridobivanje izvlečkov podatkov, ki se izvajajo za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja, lahko izvajajo v zvezi z deli ali drugimi predmeti varstva, do katerih zakonito dostopajo, zlasti kadar reprodukcije ali izvlečki, opravljeni za namene tehnološkega procesa, ne izpolnjujejo vseh pogojev obstoječe izjeme za začasna dejanja reproduciranja iz člena 5(1) Direktive 2001/29/ES. Da bi v takih primerih zagotovili večjo pravno varnost in spodbudili inovacije tudi v zasebnem sektorju, bi morala ta direktiva pod nekaterimi pogoji določiti izjemo za reprodukcije in pridobivanje izvlečkov del ali drugih predmetov varstva za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja ali njihovo omejitev ter omogočiti hrambo kopij toliko časa, kot je potrebno za namene tega besedilnega in podatkovnega rudarjenja.

Ta izjema ali omejitev bi se morala uporabljati le, kadar upravičenec zakonito dostopa do dela ali drugega predmeta varstva, tudi ko je javnosti dostopen prek spleta, in kolikor imetniki pravic niso ustrezno pridržali pravic za reprodukcije in pridobivanje izvlečkov za besedilno in podatkovno rudarjenje. V primeru vsebine, ki je javno dostopna prek spleta, bi morale biti primerno, da se te pravice lahko pridržijo le z uporabo strojno

berljivih sredstev, vključno z metapodatki in splošnimi pogoji spletnega mesta ali storitve. Pridržanje pravic za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja ne bi smelo vplivati na druge načine uporabe. V drugih primerih je lahko primerno, da se pravice pridržijo na druge načine, kot so pogodbeni dogovori ali enostranska izjava. Imetniki pravic bi morali imeti možnost, da uporabijo ukrepe, s katerimi zagotovijo spoštovanje svojih pridržanih pravic v zvezi s tem. Ta izjema ali omejitev ne bi smela posegati v obvezno izjemo za besedilno in podatkovno rudarjenje za raziskovalne namene iz te direktive ter obstoječo izjemo za začasna dejanja reproduciranja iz člena 5(1) Direktive 2001/29/ES.

- (19) Točka (a) člena 5(3) Direktive 2001/29/ES državam članicam omogoča, da uvedejo izjemo za pravice reproduciranja, priobčitev javnosti in dajanje na voljo javnosti del ali drugih predmetov varstva, ali omejitev teh pravic, tako da imajo pripadniki javnosti do njih dostop s kraja in v času, ki si ju izberejo sami izključno za namen ilustracije pri poučevanju. Poleg tega točka (b) člena 6(2) in točka (b) člena 9 Direktive 96/9/ES dovoljujeta uporabo podatkovne zbirke in pridobivanje izvlečkov bistvenega dela njene vsebine za namen ilustracije pri poučevanju. Obseg teh izjem ali omejitev pri digitalnih načinih uporabe ni jasno določeno. Poleg tega ni povsem jasno, ali bi se te izjeme ali omejitve uporabljale tudi pri poučevanju preko spleta in na daljavo. Prav tako v obstoječem pravnem okviru ni določb o čezmejnem učinku. Ta situacija bi lahko ovirala razvoj digitalno podprtih dejavnosti poučevanja in učenja na daljavo. Zato je potrebna uvedba nove obvezne izjeme ali omejitve, s katero bi se izobraževalnim ustanovam zagotovila popolna pravna varnost glede uporabe del ali drugih predmetov varstva pri digitaliziranih dejavnostih poučevanja, vključno s spletnim in čezmejnem poučevanjem.
- (20) Učenje na daljavo in čezmejni izobraževalni programi se razvijajo predvsem na visokošolski ravni, digitalna orodja in viri pa se vse pogosteje uporabljajo na vseh ravneh izobraževanja, zlasti z namenom izboljšanja in oplemenitenja učne izkušnje. Izjema ali omejitev iz te direktive bi torej morala koristiti vsem izobraževalnim ustanovam, ki jih priznava država članica, tudi tistim, ki nudijo osnovnošolsko, srednješolsko, poklicno in visokošolsko izobraževanje. Uporabljati bi se morala samo, če so načini uporabe upravičeni z nekomercialnim namenom določene dejavnosti poučevanja. Organizacijska struktura in način financiranja izobraževalne ustanove ne bi smela biti odločilna dejavnika pri določanju, ali je dejavnost komercialne narave.
- (21) Izjemo ali omejitev iz te direktive izključno za namen ilustracije pri poučevanju bi bilo treba razumeti tako, da zajema digitalne načine uporabe del ali drugih predmetov varstva v podporo, oplemenitenje ali dopolnitev poučevanja, vključno z učnimi dejavnostmi. Distribuiranje programske opreme, dovoljena na podlagi te izjeme ali omejitve, bi morala biti omejena na digitalni prenos programske opreme. V večini primerov bi torej pojem ilustracije pomenil uporabo samo delov ali izvlečkov del, ki ne bi smela nadomestiti nakupa materialov, namenjenih predvsem izobraževalnemu trgu. Države članice bi morale pri izvajanju izjeme ali omejitve še naprej imeti možnost, da za različne vrste del ali drugih predmetov varstva na uravnotežen način navedejo delež del ali drugih predmetov varstva, ki se lahko uporabljajo izključno za namen ilustracije pri poučevanju. Načine uporabe, dovoljene v okviru izjeme ali omejitve, bi bilo treba razumeti kot izpolnjevanje specifičnih potreb invalidnih oseb po dostopnosti v kontekstu ilustracije pri poučevanju.
- (22) Uporaba del ali drugih predmetov varstva, zajeta v izjemi ali omejitvi izključno za namen ilustracije pri poučevanju iz te direktive, bi morala biti omejena na dejavnosti poučevanja in učne dejavnosti, za izvajanje katerih so odgovorne izobraževalne ustanove, vključno med preverjanji znanja ali dejavnostmi poučevanja, ki potekajo zunaj prostorov izobraževalnih ustanov, na primer v muzeju, knjižnici ali drugi ustanovi za varstvo kulturne dediščine, ter omejena na tisto, kar je potrebno za doseganje cilja teh dejavnosti. Izjema ali omejitev bi morala zajemati načine uporabe del ali drugih predmetov varstva v razredu ali na drugih mestih prek digitalnih sredstev, na primer elektronske table ali digitalnih naprav, ki bi bile lahko povezani z internetom, kot tudi načine uporabe na daljavo prek varnih elektronskih okolij, kot je v okviru spletnih tečajev ali dostopa do učnega gradiva, ki dopolnjuje določen tečaj. Varna elektronska okolja bi bilo treba razumeti kot digitalna okolja za poučevanje in učenje, do katerih je dostop omejen na učiteljsko osebje izobraževalne ustanove ter učence ali študente, vpisane v študijski program, zlasti prek ustreznih avtentikacijskih postopkov, vključno z avtentikacijo z geslom.

- (23) Za lažjo uporabo del in drugih predmetov varstva v izobraževalne namene so v številnih državah članicah vzpostavljene različne ureditve, ki temeljijo na izvajanju izjeme ali omejitve iz Direktive 2001/29/ES ali licenčnih sporazumih, ki zajemajo nadaljnje načine uporabe. Takšne ureditve so bile običajno razvite ob upoštevanju potreb izobraževalnih ustanov in na različnih ravneh izobraževanja. Medtem ko je bistvenega pomena harmonizirati obseg nove obvezne izjeme ali omejitve glede digitalnih načinov uporabe in dejavnosti čezmejnega poučevanja, se načini izvajanja lahko med posameznimi državami članicami razlikujejo, kolikor ne ovirajo učinkovite uporabe izjeme ali omejitve ali čezmejnih načinov uporabe. Države članice bi morale na primer imeti možnost zahtevati, da uporaba del ali drugih predmetov varstva vsebine spoštuje moralne pravice avtorjev in izvajalcev. To bi morale državam članicam omogočiti, da nadgradijo obstoječe dogovore, sklenjene na nacionalni ravni. Zlasti bi se države članice lahko odločile, da uporabo izjeme ali omejitve v celoti ali delno pogojujejo z razpoložljivostjo ustreznih licenc, ki zajemajo najmanj enake načine uporabe kakor tiste, ki so dovoljeni na podlagi izjeme ali omejitve. Države članice bi morale zagotoviti, da v primeru, ko licence le delno zajemajo načine uporabe, dovoljene v okviru izjeme ali omejitve, izjema ali omejitev ostane veljavna za vse druge načine uporabe.

Ta mehanizem bi lahko države članice na primer uporabile, da bi dale prednost licencam za gradivo, ki je v prvi vrsti namenjeno izobraževalnemu trgu, ali licencam za notne zapise. Da se prepreči, da bi pogojevanje uporabe izjeme z razpoložljivostjo licenc povzročilo pravno negotovost ali upravno breme za izobraževalne ustanove, bi morale države članice, ki sprejmejo takšen pristop, sprejeti konkretne ukrepe, da se zagotovi, da so sheme licenciranja, ki omogočajo digitalne načine uporabe del ali drugih predmetov varstva za namene ilustracije pri poučevanju, zlahka na voljo in da so izobraževalne ustanove seznanjene z obstojem takih shem licenciranja. Takšne sheme licenciranja bi morale ustrezati potrebam izobraževalnih ustanov. Razvila bi se lahko tudi informacijska orodja, s katerimi bi zagotovili, da so obstoječe sheme licenciranja prepoznavne. Takšne sheme bi lahko na primer temeljile na kolektivnem licenciranju ali na razširjenem kolektivnem licenciranju, da se izobraževalnim ustanovam ne bi bilo treba posamično pogajati z imetniki pravic. Za zagotovitev pravne varnosti bi morala država članica določiti, pod kakšnimi pogoji lahko izobraževalna ustanova uporablja varovana dela ali druge predmete varstva v okviru te izjeme in kdaj bi morala delovati v okviru sheme licenciranja.

- (24) Države članice bi morale še naprej imeti možnost, da imetnikom pravic zagotovijo pravično nadomestilo za digitalne vrste uporabe njihovih del ali drugih predmetov varstva v okviru izjeme ali omejitve iz te direktive za namene ilustracije pri poučevanju. Pri določanju možne ravni pravičnega nadomestila bi bilo treba med drugim ustrezno upoštevati izobraževalne cilje držav članic in škodo, ki nastane imetnikom pravic. Države članice, ki se odločijo za pravično nadomestilo, bi morale spodbujati uporabo shem, ki ne ustvarjajo upravnega bremena za izobraževalne ustanove.
- (25) Ustanove za varstvo kulturne dediščine se ukvarjajo z ohranjanjem svojih zbirk za prihodnje rodove. Dejanje ohranjanja dela ali drugega predmeta varstva v zbirki ustanove za varstvo kulturne dediščine morda lahko zahteva reprodukcijo in torej zahteva dovoljenje ustreznega imetnika pravic. Digitalne tehnologije ponujajo nove načine za ohranjanje kulturne dediščine v navedenih zbirkah, ustvarjajo pa tudi nove izzive. Glede na te nove izzive je treba prilagoditi obstoječi pravni okvir z določitvijo obvezne izjeme od pravice reproduciranja, da se tem institucijam omogočijo navedena dejanja ohranjanja.
- (26) Obstoj različnih pristopov držav članic glede dejanj reproduciranja za namene ohranjanja s strani ustanov kulturne dediščine ovirajo čezmejno sodelovanje med temi ustanovami, izmenjavo sredstev za ohranjanje med njimi in njihovo ustanavljanje čezmejnih omrežij za ohranjanje na notranjem trgu, kar povzroča neučinkovito uporabo virov. To lahko negativno vpliva na ohranjanje kulturne dediščine.
- (27) Države članice bi zato morale določiti izjemo, s katero bi ustanovam za varstvo kulturne dediščine dovolile trajno reproduciranje del in drugih predmetov varstva v svojih zbirkah za namene ohranjanja, na primer za reševanje tehnološke zastarelosti ali razkroja prvotnih nosilcev ali za zavarovanje del in drugih predmetov varstva. Takšna izjema bi morala omogočiti izdelavo kopij z ustreznim orodjem, sredstvom ali tehnologijo za ohranjanje v vseh formatih ali medijih v zahtevanem številu kadar koli v življenjskem ciklu dela ali drugega predmeta varstva in v obsegu, potrebnem za namene ohranjanja. Za dejanja reproduciranja, ki jih izvajajo ustanove za varstvo

kulturne dediščine za druge namene, kot je ohranjanje del in drugih predmetov varstva v svojih stalnih zbirkah, bi bilo treba še naprej pridobiti dovoljenje imetnikov pravic, razen če jih dovoljujejo druge izjeme ali omejitve, določene v pravu Unije.

- (28) Ustanove za varstvo kulturne dediščine nimajo nujno tehničnih sredstev ali strokovnega znanja za izvajanje dejanj, potrebnih za ohranjanje njihovih zbirk, zlasti v digitalnem okolju, zato bi lahko za ta namen uporabile pomoč drugih kulturnih ustanov in drugih tretjih oseb. V skladu z izjemo za namene ohranjanja iz te direktive bi bilo treba ustanovam za varstvo kulturne dediščine omogočiti, da se za izdelavo kopij oprejo na tretje osebe, ki delujejo v njihovem imenu in pod njihovo odgovornostjo, vključno s tistimi, ki imajo sedež v drugih državah članicah.
- (29) Za namene te direktive bi se moralo šteti, da so dela in drugi predmeti varstva trajno v zbirki ustanove za varstvo kulturne dediščine, kadar so kopije teh del ali drugih predmetov varstva v lasti ali trajni posesti te ustanove, na primer kot posledica prenosa lastništva ali licenčnega sporazuma, obveznosti zbiranja obvezne kopije ali ureditve glede trajne hrambe.
- (30) Ustanove za varstvo kulturne dediščine bi morale imeti koristi od jasnega okvira za digitalizacijo in razširjanje del ali drugih predmetov varstva, ki za namene te direktive štejejo za razprodana, tudi čezmejno. Vendar posebne značilnosti zbirk razprodanih del ali drugih predmetov varstva, skupaj s številom del in drugih predmetov varstva, vključenih v projekte masovne digitalizacije, pomenijo, da je lahko pridobitev predhodnega dovoljenja posameznih imetnikov pravic zelo težavna. Razlog je lahko na primer v starosti del ali drugih predmetov varstva, njihovi omejeni komercialni vrednosti ali dejstvu, da nikoli niso bila namenjena za komercialno uporabo ali se niso nikoli komercialno izkoriščala. Zato je treba zagotoviti ukrepe, ki bodo olajšali nekatere načine uporabe razprodanih del ali drugih predmetov varstva, ki so trajno v zbirkah ustanov za varstvo kulturne dediščine.
- (31) Vse države članice bi morale imeti vzpostavljene pravne mehanizme, ki bi omogočali, da licence, ki jih podelijo ustrezne in dovolj reprezentativne organizacije za kolektivno upravljanje pravic ustanovam za varstvo kulturne dediščine za nekatere načine uporabe razprodanih del ali drugih predmetov varstva, veljajo tudi za pravice imetnikov pravic, ki v zvezi s tem niso pooblastili nobene reprezentativne organizacije za kolektivno upravljanje pravic. Na podlagi te direktive bi moralo biti mogoče, da te licence zajemajo vse države članice.
- (32) Določbe o kolektivnem licenciranju razprodanih del ali drugih predmetov varstva, uvedene s to direktivo, morda ne bodo zagotovile rešitve za vse primere, v katerih imajo ustanove za varstvo kulturne dediščine težave pri pridobivanju vseh potrebnih dovoljenj od imetnikov pravic za uporabo takih razprodanih del ali drugih predmetov varstva. Do tega bi lahko prišlo na primer, kadar ni urejeno kolektivno upravljanje pravic za določene vrste del ali drugih predmetov varstva ali kadar ustreza organizacija za kolektivno upravljanje pravic ni dovolj reprezentativna za kategorijo imetnikov pravic in za zadevne pravice. V takih posebnih primerih bi morale imeti ustanove za varstvo kulturne dediščine možnost, da omogočijo, da so razprodana dela ali drugi predmeti varstva v njihovi trajni zbirki dostopni prek spleta v vseh državah članicah na podlagi harmonizirane izjeme ali omejitve avtorske in sorodnih pravic. Pomembno je, da so načini uporabe v okviru navedene izjeme ali omejitve mogoči le, kadar so izpolnjeni določeni pogoji, zlasti glede razpoložljivosti rešitev licenciranja. Neobstoj dogovora o pogojih licence se torej ne bi smel razlagati kot neobstoj rešitev licenciranja.
- (33) Države članice bi morale v skladu s svojimi pravnimi običaji, praksami ali okoliščinami v okviru iz te direktive imeti prožnost pri izbiranju posebne vrste mehanizma za licenciranje, kot je razširjeno kolektivno licenciranje ali domneva glede zastopanja, ki ga vzpostavijo za uporabo razprodanih del ali drugih predmetov varstva s strani ustanov za varstvo kulturne dediščine. Državam članicam bi bilo treba omogočiti tudi prožnost pri določanju zahtev, ki jih morajo izpolnjevati organizacije za kolektivno upravljanje pravic, da so dovolj reprezentativne, dokler to določanje temelji na večjem številu imetnikov pravic zadevne vrste del ali drugih predmetov varstva, ki so dali pooblastilo za licenciranje ustrezne vrste uporabe. Države članice bi morale imeti možnost, da določijo

posebna pravila za primere, ko je več kot ena organizacija za kolektivno upravljanje pravic reprezentativna za zadevna dela ali druge predmete varstva in zahtevajo na primer skupne licence ali sporazum med ustreznimi organizacijami.

- (34) Za te mehanizme licenciranja je pomemben temeljit in dobro delujoč sistem kolektivnega upravljanja. Direktiva 2014/26/EU določa tak sistem in navedeni sistem zlasti vključuje pravila glede dobrega upravljanja, preglednosti in poročanja ter redno, skrbno in natančno razdeljevanje in plačilo zneskov, do katerih so upravičeni posamezni imetniki pravic.
- (35) Za vse imetnike pravic bi morali biti na voljo ustrezna varovala, pri čemer bi imetniki pravic morali imeti možnost, da izključijo uporabo mehanizmov licenciranja ali izjem ali omejitev, ki jih uvaja ta direktiva za uporabo razprodanih del ali drugih predmetov varstva, v zvezi z vsemi svojimi deli ali drugimi predmeti varstva, v zvezi z vsemi licencami ali vsemi načini uporabe na podlagi izjeme ali omejitve, v zvezi z določenimi deli ali drugimi predmeti varstva ali v zvezi s posameznimi licencami ali načini uporabe na podlagi izjeme ali omejitve, in sicer kadar koli pred ali med veljavnostjo licence ali pred ali med uporabo v okviru izjeme ali omejitve. Pogoji, ki urejajo navedene mehanizme licenciranja, ne bi smeli vplivati na njihov praktični pomen za ustanove za varstvo kulturne dediščine. Pomembno je, da kadar imetnik pravic izključi uporabo takih mehanizmov ali take izjeme za eno ali več del ali drugih predmetov varstva ali njihove omejitve, vsi potekajoči načini uporabe prenehajo v razumnem obdobju, in da v primeru, ko gre za načine uporabe na podlagi kolektivne licence, organizacija za kolektivno upravljanje pravic, ko je obveščena, preneha s podeljevanjem licenc za zadevne načine uporabe. Če se imetniki pravic odločijo za tako izključitev, to ne bi smelo vplivati na njihove zahtevke za plačilo dejanske uporabe dela ali drugega predmeta varstva v okviru licence.
- (36) Ta direktiva ne vpliva na možnost držav članic, da odločijo, kdo bo imel pravno odgovornost v zvezi s skladnostjo licenciranja razprodanih del ali drugih predmetov varstva in njihovo uporabe s pogoji iz te direktive in v zvezi s skladnostjo zadevnih strank z licenčnimi pogoji.
- (37) Ob upoštevanju raznolikosti del in drugih predmetov varstva v zbirkah ustanov za varstvo kulturne dediščine je pomembno, da so mehanizmi licenciranja ter izjeme ali omejitve, ki jih določa ta direktiva, na voljo in jih je v praksi mogoče uporabiti za različne vrste del in druge predmete varstva, vključno s fotografijami, programsko opremo, fonogrami, avdiovizualnimi deli in edinstvenimi umetniškimi deli, tudi kadar niso bila nikoli komercialno na voljo. Brez poseganja v druge veljavne pravne omejitve, kot so nacionalna pravila o moralnih pravicah, lahko dela, ki niso bila nikoli komercialno na voljo, vključujejo plakate, letake, časopise iz strelskih jarkov ali amaterska avdiovizualna dela, pa tudi neobjavljena dela ali druge predmete varstva. Kadar je delo ali drug predmet varstva na voljo v kateri koli od različic, kot so poznejše izdaje literarnih del in alternativne verzije kinematografskih del, ali v kateri koli od pojavnih oblik, kot so digitalni in tiskani formati istega dela, se to delo ali drugi predmeti varstva ne bi smeli šteti kot razprodani. Nasprotno pa komercialna razpoložljivost priredb, vključno z drugimi jezikovnimi različicami ali avdiovizualnimi priredbami literarnega dela, ne bi smela preprečiti, da se določeno delo ali drug predmet varstva v danem jeziku šteje za razprodan. Da bi se odrazile posebne različnih vrst del in drugih predmetov varstva v zvezi z načini objave in distribuiranja ter olajšala uporabnost navedenih mehanizmov, bi države članice morda morale uvesti posebne zahteve in postopke za praktično uporabo navedenih mehanizmov licenciranja, na primer zahteva, da mora od prve komercialne razpoložljivosti dela ali drugega predmeta varstva poteci določeno obdobje. Primerno je, da se države članice pri določitvi takšnih zahtev in postopkov posvetujejo z imetniki pravic, ustanovami za varstvo kulturne dediščine in organizacijami za kolektivno upravljanje pravic.
- (38) Pri določanju, ali so dela ali drugi predmeti varstva razprodani, bi si bilo treba razumno prizadevati za oceno njihove razpoložljivosti za javnost po običajnih trgovinskih kanalih, pri čemer bi bilo treba upoštevati značilnosti posameznega dela ali drugega predmeta varstva ali posamezne zbirke del ali drugih predmetov varstva. Države članice bi morale imeti možnost, da svobodno določijo dodelitev odgovornosti za to razumno prizadevanje. Razumnega prizadevanja se ne bi smelo večkrat ponavljati, vendar bi morale upoštevati tudi vse lahko dostopne dokaze o prihodnji razpoložljivosti del ali drugih predmetov varstva po običajnih trgovinskih kanalih. Ocena vsakega posameznega dela bi morala biti potrebna le, če je to razumno glede na razpoložljivost ustreznih

informacij, verjetnost komercialne razpoložljivosti in pričakovane stroške prenosa. Preverjanje razpoložljivosti dela ali drugih predmetov varstva bi se običajno moralo izvajati v državi članici, kjer ima sedež ustanova za varstvo kulturne dediščine, razen če se čezmejno preverjanje šteje za razumno, na primer, kadar so na voljo lahko dostopne informacije, da je bilo literarno delo prvič objavljeno v dani jezikovni različici v drugi državi članici. V številnih primerih je mogoče status razprodane zbirke del ali drugih predmetov varstva določiti s sorazmernim mehanizmom, kot je vzorčenje. Omejena razpoložljivost dela ali drugih predmetov varstva, kot je na primer razpoložljivost v trgovinah z rabljenim blagom, ali teoretična možnost pridobitve licence za delo ali drug predmet varstva, se ne bi smela šteti za razpoložljivost za javnost po običajnih trgovinskih kanalih.

- (39) Zaradi mednarodne pravne kurtoazije se mehanizem licenciranja ter izjema ali omejitev iz te direktive za digitalizacijo in razširjanje razprodanih del ali drugih predmetov varstva ne bi smeli uporabljati za zbirke razprodanih del ali drugih predmetov varstva, če so na voljo dokazi za domnevo, da gre večinoma za dela ali druge predmete varstva iz tretjih držav, razen če je zadevna organizacija za kolektivno upravljanje pravic dovolj reprezentativna za to tretjo državo, na primer prek sporazuma o zastopanju. Ta ocena bi lahko temeljila na dokazih, ki so na voljo po razumnih prizadevanjih za ugotovitev, ali so dela ali drugi predmeti varstva razprodani, ne da bi bilo treba poiskati dodatne dokaze. Ocenjo izvora vsakega posameznega razprodanega dela ali drugega predmeta varstva bi bilo treba zahtevati le, če je to potrebno tudi za razumno prizadevanje za ugotovitev njegove komercialne razpoložljivosti.
- (40) Ustanove za varstvo kulturne dediščine in organizacije za kolektivno upravljanje pravic, ki sklenejo pogodbo, bi morale imeti možnost same odločati o tem, na katerem ozemlju bodo licence veljale, vključno z možnostjo, da so zajete vse države članice, o ceni in o dovoljenih načinih uporabe. Načini uporabe, ki jih zajemajo licence, ne bi smeli biti namenjeni ustvarjanju dobička, tudi kadar kopije distribuira ustanova za varstvo kulturne dediščine, kot v primeru promocijskega gradiva za razstave. Hkrati pa licence, odobrene v okviru mehanizma, ki ga določa ta direktiva, ustanovam za varstvo kulturne dediščine ne bi smele preprečevati, da krijejo stroške licence ter stroške digitalizacije in razširjanja del ali drugih predmetov varstva, ki jih licenca zajema, saj lahko digitalizacija zbirk teh ustanov pomeni znatne naložbe.
- (41) Informacije o tekoči in prihodnji uporabi razprodanih del in drugih predmetov varstva s strani ustanov za varstvo kulturne dediščine na podlagi te direktive in ureditev, ki so vzpostavljene za vse imetnike pravic, da bi lahko izključili uporabo licenc ali izjeme za njihova dela ali druge predmete varstva ali njihove omejitve, bi morale biti pred in med uporabo v skladu z licenco ali izjemo ali omejitvijo, kakor je primerno, ustrezno objavljene. To obveščanje je zlasti pomembno, kadar uporaba poteka prek meja na notranjem trgu. Zato je primerno določiti enoten, javno dostopen spletni portal za Unijo, da bi bile te informacije javnosti na voljo v razumnem roku pred začetkom uporabe. Ta portal bi moral imetnikom pravic omogočiti, da lažje izključijo uporabo licenc ali izjeme za svoja dela ali druge predmete varstva ali njihove omejitve. Z Uredbo (EU) št. 386/2012 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾ je Urad Evropske unije za intelektualno lastnino pooblaščen za nekatere naloge in dejavnosti, ki se financirajo iz njegovih lastnih proračunskih sredstev in katerih namen je olajšati in podpirati dejavnosti nacionalnih organov, zasebnega sektorja in institucij Unije pri boju proti kršitvam pravic intelektualne lastnine, vključno s preprečevanjem teh kršitev. Zato je primerno navedenemu uradu zaupati nalogo, da vzpostavi in upravlja portal, na katerem bi bile te informacije na voljo.

Poleg zagotavljanja informacij na portalu, bi se lahko v posameznih primerih za potrebne izkazali dodatni ustrezní ukrepi za obveščanje javnosti za boljšo tovrstno ozaveščenost zadevnih imetnikov pravic, na primer z uporabo dodatnih načinov komuniciranja, da bi dosegli širšo javnost. Pri določitvi potrebe, vrste in geografskega področja uporabe dodatnih ukrepov za obveščanje javnosti bi morali upoštevati lastnosti ustreznih razprodanih del ali drugih predmetov varstva, licenčne pogoje ali vrsto uporabe na podlagi izjeme ali omejitve in obstoječo prakso v državah članicah. Ukrepi za obveščanje javnosti bi morali biti učinkoviti, ne da bi bilo treba obveščati vsakega imetnika pravic posebej.

⁽¹⁾ Uredba (EU) št. 386/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. aprila 2012 o pooblastitvi Urada za usklajevanje na notranjem trgu (blagovne znamke in modeli) za naloge v zvezi z uveljavljanjem pravic intelektualne lastnine, vključno z organiziranjem srečanj predstavnikov javnega in zasebnega sektorja v okviru Evropskega opazovalnega urada za kršitve pravic intelektualne lastnine (UL L 129, 16.5.2012, str. 1).

- (42) Da bi zagotovili, da so mehanizmi licenciranja, ki jih direktiva določa za razprodana dela ali druge predmete varstva, ustrezni in primerno delujejo, da so imetniki pravic ustrezno varovani, da so licence ustrezno objavljene in da je za reprezentativnost organizacij za kolektivno upravljanje pravic in kategorizacijo del zagotovljena pravna jasnost, bi morale države članice spodbujati dialog med deležniki v posameznih sektorjih.
- (43) Merila, ki jih direktiva določa za kolektivno licenciranje pravic na razprodanih delih ali drugih predmetih varstva, ki so del stalnih zbirk ustanov za varstvo kulturne dediščine, ne bi smela posegati v uporabo teh del ali drugih predmetov varstva v okviru izjem ali omejitev iz prava Unije ali po drugih licencah z razširjenim učinkom, če to licenciranje ne temelji na statusu razprodanega dela obravnavanega dela ali drugega predmeta varstva. Ti ukrepi tudi ne bi smeli posegati v nacionalne mehanizme za uporabo razprodanih del ali drugih predmetov varstva na podlagi licenc med organizacijami za kolektivno upravljanje pravic in uporabniki, razen ustanov za varstvo kulturne dediščine.
- (44) Mehanizmi kolektivnega licenciranja z razširjenim učinkom organizaciji za kolektivno upravljanje pravic omogočajo, da kot organ za kolektivno licenciranje ponuja licence v imenu imetnikov pravic, ne glede na to, ali so jo ti za to pooblastili ali ne. Sistemi, ki temeljijo na mehanizmih, kot so razširjeno kolektivno licenciranje, pooblastila na podlagi zakona ali domneve glede zastopanja, so v več državah članicah ustaljena praksa in se lahko uporabljajo na različnih področjih. Za delujoč okvir za avtorsko pravico, ki bi bil primeren za vse strani, so potrebni sorazmerni pravni mehanizmi za licenciranje del ali drugih predmetov varstva. Zato bi morale imeti države članice na voljo rešitve, ki organizacijam za kolektivno upravljanje pravic ponujajo licence, ki pokrivajo potencialno veliko število del ali drugih predmetov varstva za nekatere vrste uporabe, in v skladu z Direktivo 2014/26/EU delijo prihodke, ki izhajajo iz teh licenc, imetnikom pravic.
- (45) Glede na naravo nekaterih načinov uporabe in zaradi običajno velikega števila del ali drugih predmetov varstva so stroški urejanja individualnih pravic za posameznega imetnika pravic pretirano visoki. Zato je malo verjetno, da bi se brez učinkovitih mehanizmov kolektivnega licenciranja v celoti izvedli prenosi, ki so na zadevnih področjih potrebni za uporabo teh del ali drugih predmetov varstva. Razširjeno kolektivno licenciranje organizacij za kolektivno upravljanje pravic in podobnih mehanizmov lahko omogoči sklepanje sporazumov na teh področjih, kjer kolektivno licenciranje na podlagi dovoljenja imetnikov pravic ne zagotavlja izčrpane in uporabne rešitve, ki bi pokrivala vsa dela ali druge predmete varstva. Ti mehanizmi dopolnjujejo kolektivno upravljanje pravic na podlagi posameznega pooblastila imetnikov pravic, tako da uporabnikom v nekaterih primerih ponujajo polno pravno varnost. Hkrati imajo lahko imetniki pravic koristi od zakonite uporabe njihovih del.
- (46) Ker je v digitalni dobi vse pomembneje, da obstajajo prožne sheme za licenciranje, in ker se te sheme vse bolj uporabljajo, bi morale države članice ponujati mehanizme licenciranja, s katerimi bi organizacije za kolektivno upravljanje pravic sklepale licence na prostovoljni osnovi, ne glede na to, ali so imetniki pravic zadevno organizacijo pooblastili za to. Države članice bi morale imeti možnost ohranjati in uvajati te mehanizme v skladu s svojimi nacionalnimi običaji, praksami ali okoliščinami, pri čemer bi morale upoštevati varovala iz te direktive in v celoti spoštovati pravo Unije in njene mednarodne obveznosti. Ti mehanizmi bi morali veljati zgolj na ozemlju zadevne države članice, razen če je v pravu Unije določeno drugače. Države članice bi morale imeti prožnost pri izbiranju vrste mehanizma, ki omogoča, da se licence za dela ali druge predmete varstva razširijo na pravice imetnikov pravic, ki organizacije, ki sklepa sporazum, niso pooblastili, pod pogojem, da je ta mehanizem v skladu s pravom Unije, tudi s pravili o kolektivnem upravljanju pravic iz Direktive 2014/26/EU. Ti mehanizmi bi morale zlasti zagotavljati, da se člen 7 Direktive 2014/26/EU uporablja za imetnike pravic, ki niso člani organizacije, ki sklene sporazum. Ti mehanizmi bi lahko vključevali razširjeno kolektivno licenciranje, pooblastila na podlagi zakona in domneve glede zastopanja. Določbe te direktive v zvezi s kolektivnim licenciranjem ne bi smele vplivati na obstoječo možnost držav članic, da uporabljajo obvezno kolektivno upravljanje pravic ali druge mehanizme kolektivnega licenciranja z razširjenim učinkom, kot je tisti, vključen v člen 3 Direktive Sveta 93/83/EGS⁽¹²⁾.

(12) Direktiva Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kabelsko retransmisijo (UL L 248, 6.10.1993, str. 15).

- (47) Pomembno je, da se mehanizmi kolektivnega licenciranja z razširjenim učinkom uporabljajo samo za natančno opredeljena področja uporabe, kadar je pridobitev pooblastila od imetnikov pravic na individualni podlagi običajno tako težavna in nepraktična, da je zahtevani prenos licence, in sicer takšen, ki vključuje licenco, ki zajema vse zadevne imetnike pravic, malo verjetna zaradi narave uporabe ali vrst teh del ali drugih predmetov varstva. Ti mehanizmi bi morali temeljiti na objektivnih, preglednih in nediskriminatornih merilih za obravnavo imetnikov pravic, vključno tistih, ki niso člani organizacije za kolektivno upravljanje pravic. Zlasti dejstvo, da prizadeti imetniki pravic niso državljani ali rezidenti države članice ali nimajo sedeža v državi članici uporabnika, ki zaprosi za licenco, ne bi smelo biti samo po sebi razlog, da bi urejanje pravic veljalo za tako težavno in nepraktično, da bi upravičeval uporabo teh mehanizmov. Prav tako je pomembno, da licenčna uporaba ne vpliva negativno na ekonomsko vrednost ustreznih pravic in ne prikrajša imetnikov pravic za pomembne poslovne koristi.
- (48) Države članice bi morale poskrbeti za ustrezna varovala, s katerimi bi varovale legitimne interese imetnikov pravic, ki niso pooblastili organizacije, ki ponuja licenco, in ki ta varovala uporabljajo na nediskriminatoren način. Posebej za utemeljitev razširjenega učinka mehanizmov bi morala biti takšna organizacija na podlagi pooblastil imetnikov pravic dovolj reprezentativna za vrste del ali drugih predmetov varstva ter za pravice, ki so predmet licence. Države članice bi morale določiti zahteve, ki bi jih te organizacije morale izpolniti, da bi se štele kot dovolj reprezentativne, ob upoštevanju kategorije pravic, ki jih organizacija za kolektivno upravljanje pravic upravlja, zmožnost organizacije, da pravice učinkovito upravlja, ustvarjalni sektor, v katerem deluje, ter tudi, ali organizacija pokriva večje število imetnikov pravic za ustrezno vrsto del ali drugih predmetov varstva, ki so dali svoje pooblastilo za licenciranje ustrezne vrste uporabe, v skladu z Direktivo 2014/26/EU. Zaradi pravne varnosti in zaupanja v mehanizme bi morale države članice imeti možnost, da odločijo, kdo bo nosil odgovornost v zvezi z načini uporabe, ki se dovolijo z licenčnim sporazumom. Vse imetnike pravic, katerih dela se na podlagi licence izkoriščajo, je treba enako obravnavati, zlasti pri dostopu do informacij o licenciranju in delitvi prihodkov. Ukrepi za obveščanje javnosti bi morali biti ves čas trajanja licence učinkoviti in ne bi smeli nalagati nesorazmernega upravnega bremena uporabnikom, organizacijam za kolektivno upravljanje pravic ali imetnikom pravic, ne da bi morali posamezne imetnike pravice individualno obveščati.

Da bi imetniki pravic zlahka pridobili ponovni nadzor nad svojimi deli in da se preprečijo načini uporabe, ki bi škodovali njihovim interesom, je bistveno, da imajo dejansko možnost, da izključijo uporabo teh mehanizmov za svoja dela ali druge predmete varstva za vse ali za nekatere načine uporabe in dela ali druge predmete varstva, tudi pred sklenitvijo in med trajanjem licence. V teh primerih bi morali vsi ti načini uporabe v razumnem času prenehati. Če se imetniki pravic odločijo za to izključitev, to ne bi smelo vplivati na njihove zahtevke za plačilo dejanske uporabe dela ali drugega predmeta varstva v okviru licence. Države članice bi morale tudi imeti možnost, da so za varstvo imetnikov pravic primerni dodatni ukrepi. Takšni dodatni ukrepi lahko na primer vključujejo spodbujanje izmenjave informacij med organizacijami za kolektivno upravljanje pravic in drugimi zainteresiranimi stranmi po vsej Uniji, da bi se povečala ozaveščenost o teh mehanizmih in možnosti za imetnike pravic, da svoja dela ali druge predmete varstva izključijo iz teh mehanizmov.

- (49) Države članice bi morale zagotoviti, da so namen in obseg uporabe licence, ki je bila podeljena na podlagi mehanizmov kolektivnega licenciranja z razširjenim učinkom, ter možni načini uporabe vedno natančno in jasno opredeljeni v pravu, ali, če je pravo, ki služi kot podlaga, splošna določba, v praksah licenciranja, uporabljenih na podlagi teh splošnih določb, ali v podeljenih licencah. Možnost za upravljanje licence na podlagi teh mehanizmov bi morala biti tudi omejena na organizacije za kolektivno upravljanje pravic, za katere velja nacionalno pravo, ki izvaja Direktivo 2014/26/EU.
- (50) Zaradi različnih običajev in izkušenj v zvezi z mehanizmi kolektivnega licenciranja z razširjenim učinkom po državah članicah in njihove uporabnosti za imetnike pravic ne glede na njihovo državljanstvo ali državo članico prebivališča je treba zagotoviti preglednost in dialog na ravni Unije o praktičnem delovanju teh mehanizmov, tudi glede učinkovitosti varoval za imetnike pravic, uporabnosti teh mehanizmov, njihovem učinku na imetnike pravic, ki niso člani organizacije za kolektivno upravljanje pravic ali imetnike pravic, ki so državljani druge države članice ali v njej prebivajo, učinku na čezmejno opravljanje storitev, vključno z morebitno potrebo po določitvi

pravil, da bi imeli ti mehanizmi na notranjem trgu čezmejni učinek. Komisija bi morala zaradi preglednosti redno objavljati informacije o uporabi teh mehanizmov v skladu s to direktivo. Države članice, ki te mehanizme uvajajo, bi zato morale Komisijo obvestiti o ustreznih nacionalnih določbah in njihovi uporabi v praksi, vključno s področjem uporabe in vrstami licenciranja, ki je bilo uvedeno na podlagi splošnih predpisov, obsegom licenciranja in sodelujočimi organizacijami za kolektivno upravljanje pravic. O teh informacijah bi bilo treba z državami članicami razpravljati v odboru za stike iz člena 12(3) Direktive 2001/29/ES. Komisija bi morala objaviti poročilo o uporabi teh mehanizmov v Uniji in njihovem učinku na licenciranje in imetnike pravic, razširjanju kulturnih vsebin in čezmejnem opravljanju storitev na področju kolektivnega upravljanja avtorske in sorodnih pravic ter o učinku na konkurenco.

- (51) Storitve videa na zahtevo bi lahko imele odločilno vlogo pri razširjanju avdiovizualnih del po vsej Uniji. Toda zlasti pri evropskih delih je razpoložljivost takšnih del za storitve videa na zahtevo še vedno omejena. Sklepanje sporazumov o spletnem izkoriščanju teh del je lahko težavno zaradi vprašanj, povezanih z licenciranjem pravic. Do težav bi lahko na primer prišlo, ko je ekonomska spodbuda za spletno izkoriščanje nekega dela za imetnika pravic za zadevno območje majhna in imetnik pravic ne licencira spletnih pravic ali jih zadržuje, kar lahko privede do nerazpoložljivosti avdiovizualnih del za storitve videa na zahtevo. Druge težave bi bile lahko povezane z okni izkoriščanja.
- (52) Za lažje licenciranje pravic na avdiovizualnih delih za storitve videa na zahtevo bi države članice morale zagotoviti pogajalski mehanizem, ki strankam, ki so pripravljene skleniti sporazum, omogoča, da uporabijo pomoč nepristranskega organa ali enega ali več mediatorjev. V ta namen bi morale imeti države članice možnost, da ustanovijo nov organ ali uporabijo obstoječega, ki izpolnjuje pogoje iz te direktive. Države članice bi morale imeti možnost, da imenujejo enega ali več pristojnih organov ali mediatorjev. Organ ali mediatorji bi se morali sestajati s strankami in pomagati pri pogajanjih s strokovnim, nepristranskim in zunanjim svetovanjem. Če pogajanja vključujejo stranke iz različnih držav članic in se te stranke odločijo uporabiti pogajalski mehanizem, bi se morale te predhodno dogovoriti o pristojni državi članici. Organ ali mediatorji bi se lahko sestali z vsemi strankami, da bi omogočili začetek pogajanj, ali med pogajanja, da bi omogočili sklenitev dogovora. Sodelovanje v tem pogajalskem mehanizmu in kasnejša sklenitev sporazumov bi morala biti prostovoljna in ne bi smela vplivati na pogodbeno svobodo strank. Države članice bi morale imeti možnost določiti konkretno delovanje mehanizma pogajanja, vključno s časovnim razporedom in trajanjem pomoči za pogajanja in nošenja stroškov. Države članice bi morale zagotoviti sorazmernost upravnih in finančnih obremenitev, da se zagotovi učinkovitost pogajalskega mehanizma. Ne da bi bila to za njih obveznost, bi morale države članice spodbujati dialog med predstavnimi organizacijami.
- (53) Konec trajanja varstva nekega dela pomeni njegov vstop v javno dobro in prenehanje pravic, ki jih avtorsko pravo Unije določa v zvezi z njim. Na področju vizualnih umetnosti kroženje zvestih reprodukcij del v javni domeni prispeva k dostopu do kulture in njeni promociji ter k dostopu do kulturne dediščine. V digitalnem okolju varstvo teh reprodukcij z avtorsko ali sorodnimi pravicami ni skladno s prenehanjem varstva dela z avtorsko pravico. Poleg tega razlike med nacionalnimi zakoni o avtorski pravici, ki veljajo za varstvo teh reprodukcij, povzročajo pravno negotovost in vplivajo na čezmejno razširjanje del vizualnih umetnosti v javni domeni. Zato nekaterih reprodukcij del vizualnih umetnosti v javni domeni ne bi smeli varovati z avtorsko ali sorodnimi pravicami. Ustanovam za varstvo kulturne dediščine pa vse to ne bi smelo preprečiti, da prodajajo reprodukcije, kot so razglednice.
- (54) Svobodni in pluralni mediji so bistvenega pomena za zagotavljanje kakovostnega novinarstva in dostopa državljanov do informacij. Temeljno prispevajo k javni razpravi in ustreznemu delovanju demokratične družbe. Zaradi široke razpoložljivosti spletnih medijskih publikacij so se pojavile nove spletne storitve, kot so združevalniki virov ali storitve spremljanja medijev, za katere so ponovna uporaba medijskih publikacij pomemben del

njihovih poslovnih modelov in vir prihodka. Založniki medijskih publikacij se soočajo s težavami pri licenciranju za spletno uporabo svojih publikacij ponudnikom teh vrst storitev, kar jim otežuje povrnitev naložb. Ker založniki medijskih publikacij niso priznani kot imetniki pravic, sta licenciranje in uveljavljanje pravic na medijskih publikacijah, ki jih za spletne načine uporabe koristijo ponudniki storitev informacijske družbe, v digitalnem okolju pogosto kompleksna in neučinkovita.

- (55) Priznati je treba organizacijski in finančni prispevek založnikov pri proizvodnji medijskih publikacij ter ju dodatno spodbujati, da se zagotovi trajnostnost založniške panoge in s tem razpoložljivost zanesljivih informacij. Zato je treba na ravni Unije določiti harmonizirano pravno varstvo za medijske publikacije, ki jih za spletne načine uporabe koristijo ponudniki storitev informacijske družbe, ki e vplivajo na obstoječa pravila o avtorski pravici v pravu Unije, ki veljajo za posamezne uporabnike za zasebne ali nekomercialne načine uporabe medijskih publikacij, tudi kadar jih ti uporabniki delijo na spletu. Tako varstvo bi bilo treba učinkovito zagotavljati tako, da bi v pravu Unije uvedli avtorski sorodne pravice za reproduciranje medijskih publikacij – in njihovo dajanje na voljo javnosti –, ki bi jih objavili založniki s sedežem v državi članici, da bi jih lahko za spletne načine uporabe koristili ponudniki storitev informacijske družbe v smislu Direktive (EU) 2015/1535 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹³⁾. Pravno varstvo za medijske publikacije iz te direktive bi moralo koristiti založnikom s sedežem v državi članici, ki imajo statutarni sedež, glavno upravo ali glavni kraj poslovanja v Uniji.

Pojem založnika medijskih publikacij bi bilo treba razumeti tako, da zajema ponudnike storitev, na primer časopisne založnike ali tiskovne agencije, ko objavljajo medijske publikacije v smislu te direktive.

- (56) Za namene te direktive je treba opredeliti pojem medijskih publikacij tako, da bo zajemal le novinarske publikacije, ki se objavijo v katerem koli mediju, tudi na papirju, pri opravljanju gospodarske dejavnosti, ki v okviru prava Unije pomeni zagotavljanje storitev. Medijske publikacije, ki jih je treba pokriti, na primer vključujejo dnevne časopise, tedenske ali mesečne revije splošnega ali posebnega interesa, vključno z revijami na osnovi naročnine, in novičarska spletna mesta. Medijske publikacije vsebujejo predvsem literarna dela, vendar vse pogosteje vključujejo druge vrste del in drugih predmetov varstva, zlasti fotografije in videoposnetke. Periodičnih publikacij, ki se objavijo v znanstvene ali akademske namene, na primer znanstvene revije, ne bi smelo zajemati varstvo, ki se prizna medijskim publikacijam na podlagi te direktive. To tudi ne bi smelo veljati za spletna mesta, kot so blogi, ki zagotavljajo informacije kot del dejavnosti, ki se ne izvaja v okviru pobude, uredniške odgovornosti in nadzora ponudnika storitev, kot je časopisni založnik.
- (57) Za pravice, ki se s to direktivo podeljujejo založnikom medijskih publikacij, bi morale veljati enako področje uporabe kot za pravice do reproduciranja in dajanja na voljo javnosti, določene v Direktivi 2001/29/ES, kolikor to zadeva spletne načine uporabe ponudnikov storitev informacijske družbe. Pravice, ki se podelijo založnikom medijskih publikacij, ne bi smele zajemati dejanj vstavljanja hiperpovezav. Prav tako se ne bi smele nanašati na sama dejstva, o katerih se poroča v medijskih publikacijah. Za te pravice iz te direktive bi morale veljati tudi enake določbe o izjemah in omejitvah kot za tiste, ki se uporabljajo za pravice, določene v Direktivi 2001/29/ES, vključno z izjemo v primeru citiranja, kot je kritika ali ocena iz točke (d) člena 5(3) navedene direktive.
- (58) Da ponudniki storitev informacijske družbe uporabljajo medijske publikacije, lahko pomeni, da uporabljajo celotne publikacije ali članke, pa tudi dele medijskih publikacij. Tudi načini uporabe delov medijskih publikacij so pridobili na ekonomskem pomenu. Hkrati uporaba posamezne besede ali zelo kratkega izvlečka medijskih publikacij s strani ponudnikov storitev informacijske družbe ne sme ogroziti naložb založb medijskih publikacij v proizvodnjo vsebin. Zato je primerno določiti, da uporaba posameznih besed ali zelo kratkih izvlečkov medijskih publikacij ne bi smela spadati na področje uporabe pravic iz te direktive. Ob upoštevanju, da ponudniki storitev informacijske družbe množično združujejo in uporabljajo medijske publikacije, je pomembno, da se izključitev zelo kratkih izvlečkov razlaga tako, da ne škoduje učinkovitosti pravic iz te direktive.

⁽¹³⁾ Direktiva (EU) 2015/1535 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. septembra 2015 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih predpisov in pravil za storitve informacijske družbe (UL L 241, 17.9.2015, str. 1).

- (59) Varstvo, ki se s to direktivo zagotavlja založnikom medijskih publikacij, ne bi smela vplivati na pravice avtorjev in drugih imetnikov pravic del in drugih predmetov varstva, ki so zajete v njih, tudi glede obsega, v katerem lahko avtorji in drugi imetniki pravic izkoriščajo svoja dela ali druge predmete varstva neodvisno od medijske publikacije, katere del so. Zato založniki medijskih publikacij ne bi smeli imeti možnosti, da se sklicujejo na varstvo, ki ga imajo na podlagi te direktive v odnosu do avtorjev in drugih imetnikov pravic ali v odnosu do drugih pooblaščenih uporabnikov istega dela ali drugega predmeta varstva. To ne bi smelo posegati v pogodbene ureditve, sklenjene med založniki medijskih publikacij na eni strani in avtorji ter drugimi imetniki pravic na drugi strani. Avtorji, katerih dela so vključena v medijsko publikacijo, bi morali imeti pravico do ustreznega deleža prihodkov, ki jih medijske hiše prejmejo od ponudnikov storitev informacijske družbe za uporabo njihovih medijskih publikacij. To ne bi smelo posegati v nacionalno zakonodajo o lastništvu ali izvrševanju pravic v okviru pogodb o zaposlitvi, če je ta zakonodaja skladna s pravom Unije.
- (60) Založniki, tudi založniki medijskih publikacij, knjig ali znanstvenih publikacij in glasbenih publikacij, pogosto delujejo na podlagi prenosa avtorjevih pravic s pogodbenimi dogovori ali zakonskimi določbami. V tej zvezi založniki vlagajo z namenom izkoriščanja del, ki jih vsebujejo njihove publikacije, in lahko v nekaterih primerih izgubijo prihodke, če se ta dela uporabljajo v okviru izjem ali omejitev, kot so tiste za zasebno kopiranje in reprografijo, vključno z ustreznimi obstoječimi nacionalnimi shemami za reprografijo v državah članicah ali v sistemih javnega posojanja. V več državah članicah si nadomestilo za vrste uporabe v okviru teh izjem ali omejitev delijo avtorji in založniki. Da bi lahko države članice upoštevale ta položaj in da bi se izboljšala pravna varnost za vse zadevne strani, ta direktiva državam članicam, ki že imajo sisteme za delitev nadomestil med avtorji in založniki, dovoljuje, da te sisteme ohranijo. To je še posebej pomembno za države članice, ki so imele mehanizme za delitev nadomestil pred 12. novembrom 2015, tudi če se v drugih državah članicah nadomestilo ne deli in se v skladu z nacionalnimi kulturnimi politikami izplača samo avtorjem. Čeprav bi se morala ta direktiva enako uporabljati za vse države članice, bi morala spoštovati tudi prakso na tem področju in držav članic, v katerih ne uporabljajo takšnega sistema za delitev nadomestil, ne bi smela obvezati, da ga uvedejo. Ne bi smela vplivati na obstoječo ali prihodnjo ureditev plačil v okviru javnega posojanja v državah članicah.

Prav tako ne bi smela posegati v nacionalno ureditev, kar zadeva upravljanje pravic in pravic do plačila, če je skladna s pravom Unije. Vsem državam članicam bi moralo biti dovoljeno, ne pa zapovedano določiti, da imajo založniki pravico do dela nadomestila, kadar so avtorji prenesli svoje pravice založniku, mu zanje podelil licenco ali s svojimi deli kako drugače prispeval k publikaciji in so vzpostavljeni sistemi za nadomestitev škode, ki so jo založniki utrpeli zaradi izjeme ali omejitve, tudi prek organizacij za kolektivno upravljanje pravic, ki skupno zastopajo tako avtorje kot tudi založbe. Države članice bi morale imeti možnost, da svobodno določijo, kako morajo založniki utemeljiti svoje zahteve za nadomestilo ali plačilo, in pogoje za delitev takega nadomestila ali plačila med avtorji in založniki v skladu z njihovimi nacionalnimi sistemi.

- (61) V zadnjih letih je postalo delovanje trga s spletno vsebino kompleksnejše. Storitve deljenja vsebin na spletu, ki omogočajo dostop do velike količine avtorsko varovanih vsebin, ki jih na strežnik naložijo njihovi uporabniki, so postale glavni vir dostopa do spletnih vsebin. Spletne storitve so sredstvo za zagotavljanje širšega dostopa do kulturnih in ustvarjalnih del, kulturnemu in ustvarjalnemu sektorju pa ponujajo odlične priložnosti za razvoj novih poslovnih modelov. Toda čeprav omogočajo raznolikost in lahek dostop do vsebin, prinašajo tudi izzive, če se avtorsko varovane vsebine na strežnik naložijo brez predhodnega dovoljenja imetnikov pravic. Pravna negotovost obstaja tudi glede tega, ali ponudniki te storitve spadajo na področje uporabe aktov o avtorski pravici in je treba zanje pridobiti dovoljenje imetnikov pravic za vsebine, ki jih njihovi uporabniki naložijo na strežnik brez ustreznih pravic na teh vsebinah, ne da bi to posegalo v uporabo izjem in omejitev, ki jih določa pravo Unije. Ta negotovost vpliva na zmožnost imetnikov pravic, da ugotovijo, ali in pod katerimi pogoji se uporabljajo njihova dela ali drugi predmeti varstva, ter njihovo zmožnost, da bodo zanje dobili ustrezno plačilo. Zato je treba spodbujati razvoj trga za licenciranje med imetniki pravic in ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu. Ti licenčni sporazumi bi morali biti pravični in ohranjati razumno ravnovesje med obema strankama. Imetniki

pravic bi morali prejeti ustrezno plačilo za uporabo njihovih del ali drugih predmetov varstva. Ker pa te določbe ne bi smele vplivati na pogodbeno svobodo, imetnikov pravic ne bi smeli biti obvezati, da dajo dovoljenje ali sklepajo licenčne sporazume.

- (62) Nekatere storitve informacijske družbe so že v okviru običajne uporabe zasnovane tako, da javnosti omogočajo dostop do avtorsko varovanih vsebin ali drugih predmetov varstva, ki jih na strežnik naložijo uporabniki. Opredelitev ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu iz te uredbe bi morala zajemati samo spletne storitve, ki so na trgu spletnih vsebin pomembne, ker so konkurenčne drugim storitvam spletnih vsebin, kot so spletne storitve avdio in video prenosov za isto občinstvo. Glavni namen ali eden glavnih namenov storitev, ki jih zajema ta direktiva, je shranjevati in uporabnikom omogočiti, da na strežnik nalagajo in delijo večjo količino avtorsko varovanih vsebin za namene neposrednega ali posrednega ustvarjanja dobička, tako da jih urejajo in promovirajo, da bi, tudi s kategorizacijo in uporabo ciljne promocije, pritegnili širšo javnost. Takšne storitve ne bi smele zajemati storitev, katerih glavni namen ni omogočiti uporabnikom, da na strežnik nalagajo in delijo večjo količino avtorsko varovanih vsebin za namene ustvarjanja dobička s to dejavnostjo. Med te storitve na primer spadajo storitve elektronske komunikacije v smislu Direktive (EU) 2018/1972 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁴⁾ ter ponudniki storitev v oblaku med podjetji in storitev v oblaku, ki uporabnikom omogočajo nalaganje vsebin za lastno uporabo na strežnik, kot so platforme za shranjevanje vsebin tretjih strani (*cyberlocker*), ali spletne tržnice, katerih glavna dejavnost je spletna prodaja na drobno in ki ne omogočajo dostopa do avtorsko varovanih vsebin.

Iz opredelitve ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu bi morali biti izključeni tudi ponudniki storitev, kot so platforme za razvoj in skupno rabo odprtokodne programske opreme, nepridobitne znanstvene ali izobraževalne baze ter nepridobitne spletne enciklopedije. Nazadnje pa mehanizem za oprostitev odgovornosti iz te direktive zaradi visoke ravni varstva avtorske pravice ne bi smel veljati za ponudnike storitev, katerih glavni namen je sodelovati pri piratstvu avtorske pravice ali ga omogočati.

- (63) Za vsak primer posebej je treba oceniti, ali ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu shranjuje večjo količino avtorsko varovanih vsebin in omogoča dostop do njih, pri tem pa je treba upoštevati kombinacijo dejavnikov, kot je občinstvo storitve in število datotek avtorsko varovanih vsebin, ki jih uporabniki storitve naložijo na strežnik.
- (64) Primerno je, da se v tej direktivi pojasni, da ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu izvajajo dejanje priobčitve javnosti ali dajanje na voljo javnosti, ko tej omogočajo, da dostopa do avtorsko varovanih del ali drugih varovanih predmetov varstva, ki jih na strežnik naložijo uporabniki. Zato bi morali ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu pridobiti dovoljenje ustreznih imetnikov pravic, tudi z licenčnim sporazumom. To ne vpliva na pojem priobčitve javnosti ali dajanje na voljo javnosti drugje v okviru prava Unije in tudi ne na morebitno uporabo člena 3(1) in (2) Direktive 2001/29/ES za druge ponudnike storitev, ki uporabljajo avtorsko varovane vsebine.
- (65) Kadar so ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu v skladu s pogoji iz te direktive odgovorni za dejanja priobčitve javnosti ali dajanje na voljo javnosti, se člen 14(1) Direktive 2000/31/ES ne uporablja za odgovornost, ki izhaja iz določbe te direktive o uporabi varovane vsebine s strani ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu. To ne bi smelo vplivati na uporabo člena 14(1) Direktive 2000/31/ES za te ponudnike storitev za namene, ki ne spadajo na področje uporabe te direktive.
- (66) Ob upoštevanju, da ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu omogočajo dostop do vsebin, ki jih na strežnik niso naložili sami, ampak njihovi uporabniki, je primerno poskrbeti za poseben mehanizem odgovornosti za namene te direktive za primere, v katerih ni bilo dano dovoljenje. To ne bi smelo posegati v pravna sredstva v skladu z nacionalnim pravom v primerih, ko ne gre za odgovornost za kršitve avtorske pravice, in v možnost

⁽¹⁴⁾ Direktiva (EU) 2018/1972 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah (UL L 321, 17.12.2018, str. 36).

nacionalnih sodišč ali upravnih organov, da izdajo sodne odredbe v skladu s pravom Unije. Zlasti posebna ureditev, ki se uporablja za nove ponudnike storitev deljenja vsebin na spletu z letnim prometom pod 10 milijonov EUR, katerih povprečno število enkratnih mesečnih obiskovalcev v Uniji ne presega 5 milijonov, ne bi smela vplivati na razpoložljivost pravnih sredstev po pravu Unije in nacionalnem pravu EU. Če ponudniki storitev ne prejmejo dovoljenja, se morajo v skladu z visokimi panožnimi standardi poklicne skrbnosti po najboljših močeh prizadevati preprečiti, da bi bila z njihovimi storitvami na voljo nedovoljena dela in drugi predmeti varstva, ki so jih kot take opredelili ustrezni imetniki pravic. V ta namen bi morali imetniki pravic ponudnikom storitev zagotoviti ustrezne in potrebne in informacije, pri čemer bi bilo treba med drugim upoštevati velikost imetnikov pravic ter vrsto njihovih del in drugih predmetov varstva. Ukrepi ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu, sprejeti v sodelovanju z imetniki pravic, ne bi smeli povzročiti nedostopnosti del, s katerimi se ne kršijo pravice, vključno z deli ali drugimi predmeti varstva, katerih uporabo zajema licenčni sporazum ali izjema ali omejitev avtorske in sorodnih pravic. Ti ukrepi tako tudi ne bi smeli vplivati na uporabnike, ki storitve deljenja vsebin na spletu uporabljajo za zakonito nalaganje na strežnik in dostopanje do informacij o takih storitvah.

Poleg tega obveznosti iz te direktive ne bi smele povzročiti, da bi države članice uvedle splošno obveznost spremljanja. Pri oceni, ali si je ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu v skladu z visokimi panožnimi standardi poklicne skrbnosti prizadeval po najboljših močeh, bi bilo treba upoštevati, ali je storil vse, kar bi storil skrben izvajalec storitev, da bi preprečil razpoložljivost nedovoljenih del ali drugih predmetov varstva na svojem spletnem mestu, ob upoštevanju najboljših praks v panogi in učinkovitosti sprejetih ukrepov glede na ustrezne dejavnike in okoliščine ter načela sorazmernosti. Za namene te ocene bi bilo treba upoštevati vrsto dejavnikov, kot je obseg storitve, najnovejši tehnološki razvoj obstoječih sredstev, vključno z morebitnim prihodnjim razvojem, da se prepreči razpoložljivost različnih vrst vsebin, in stroške teh sredstev za storitve. Odvisno od vrste vsebin bi bila lahko primerna in sorazmerna različna sredstva, s katerimi se preprečuje razpoložljivost nedovoljenih avtorsko varovanih vsebin, zaradi česar ni izključeno, da je mogoče v nekaterih primerih preprečiti razpoložljivost nedovoljenih vsebin, le če imetnik pravice o tem obvesti ponudnika. Vsi ukrepi, ki jih sprejmejo ponudniki storitev, bi morali biti glede na zastavljene cilje učinkoviti, vendar ne bi smeli presežati, kar je potrebno za zagotovitev, da nedovoljena dela in drugi predmeti varstva niso več na voljo.

Če postanejo nedovoljena dela in drugi predmeti varstva razpoložljivi kljub najboljšim prizadevanjem v sodelovanju z imetniki pravic, kot je določeno v tej direktivi, bi morali ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu odgovarjati za ustrezna dela in druge predmete varstva, za katere so prejeli ustrezne in potrebne informacije od imetnikov pravic, razen če dokažejo, da so si glede tega prizadevali po najboljših močeh v skladu z visokimi panožnimi standardi poklicne skrbnosti.

Če postanejo nekatera nedovoljena dela ali drugi predmeti varstva razpoložljivi prek storitev deljenja vsebin na spletu, ne glede na to, ali so si glede tega prizadevali po najboljših močeh in ali so imetniki pravic dali vnaprej na voljo ustrezne in potrebne informacije, bi morali ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu odgovarjati za nedovoljena dejanja priobčitve del ali drugih predmetov varstva javnosti, če teh del ali drugih predmetov varstva po prejemu zadostno utemeljenega obvestila niso dovolj hitro odstranili s svojih spletnih mest ali onemogočili dostopa do njih. Poleg tega bi morali biti ti ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu odgovorni tudi, če ne dokažejo, da so si na podlagi ustreznih in potrebnih informacij, ki so jih v ta namen dali na voljo imetniki pravic, po najboljših močeh prizadevali preprečiti bodoče nalaganje določenih nedovoljenih del na strežnik.

Kadar imetniki pravic ponudnikom storitev deljenja vsebin na spletu ne zagotovijo ustreznih in potrebnih informacij o svojih posameznih delih ali drugih predmetih varstva ali če ponudnikov storitev ne obvestijo, da je treba določena nedovoljena dela ali druge predmete varstva odstraniti ali onemogočiti dostop do njih, zaradi

česar ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu ne morejo po najboljših močeh v skladu z visokimi panožnimi standardi poklicne skrbnosti preprečiti razpoložljivost nedovoljenih vsebin prek svojih storitev, taki ponudniki storitev ne bi smeli biti odgovorni za nedovoljena dejanja priobčitve teh neopredeljenih del ali drugih predmetov varstva javnosti ali njihovo dajanje na voljo javnosti.

- (67) Podobno kot člen 16(2) Direktive 2014/26/EU, ta direktiva določa pravila glede novih spletnih storitev. Namen pravil iz te direktive je upoštevati posebni primer zagonskih podjetij, ki vsebine, ki jih na strežnik nalagajo uporabniki, uporabljajo za razvoj novih poslovnih modelov. Posebna ureditev, ki se uporablja za nove ponudnike storitev z majhnim prometom in občinstvom, bi morala koristiti pravim novim podjetjem, zato bi se morala nehati uporabljati tri leta po tem, ko bi bile njihove storitve prvič na voljo na spletu v Uniji. Ne bi je smeli zlorabljati za dogovore, katerih namen je razširiti njene koristi preko prvih treh let. Predvsem se ne bi smela uporabljati za novo ustvarjene storitve ali storitve, ki se ponujajo pod novim imenom, s katerimi pa se izvaja dejavnost že obstoječega ponudnika storitev deljenja vsebin na spletu, ki te ureditve ne bi mogel več uporabljati ali je ne uporablja več.
- (68) Ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu bi morali imetnikom pravic zagotavljati preglednost v zvezi z ukrepi, sprejetimi v okviru sodelovanja. Ker lahko različni ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu sprejmejo različne ukrepe, bi morali imetnikom pravic na njihovo zahtevo zagotoviti ustrezne informacije o vrsti sprejetih ukrepov in načinu njihovega sprejetja. Takšne informacije bi morale biti dovolj specifične, da bi imetnikom pravic zagotovile zadostno preglednost, ne da bi to vplivalo na poslovne skrivnosti ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu. Od ponudnikov storitev pa se ne bi smelo zahtevati, da imetnikom pravic zagotavljajo podrobne in prilagojene informacije za vsako opredeljeno delo ali drug predmet varstva. To ne bi smelo posegati v pogodbene ureditve, ki bi lahko vsebovale bolj specifične določbe o informacijah, ki jih je treba zagotoviti ob sklenitvi sporazumov med ponudniki storitev in imetniki pravic.
- (69) Kadar ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu pridobijo dovoljenja za uporabo vsebin, ki jih na strežnik naložijo uporabniki storitve, preko svoje storitve, tudi na podlagi licenčnih sporazumov, bi morala ta dovoljenja zajemati tudi dejanja, povezana z avtorsko pravico, v zvezi z nalaganjem na strežnik s strani uporabnikov v okviru dovoljenja, danega ponudnikom storitev, vendar le v primerih, ko ti uporabniki delujejo v nekomercialne namene, kot je skupna raba njihovih vsebin brez pridobitnega namena, ali kadar prihodki, ki jih ustvarijo z nalaganjem na strežnik, niso pomembni glede na ustrezna dejanja uporabnikov, povezana z avtorsko pravico, za katero so kriti s temi dovoljenji. Kadar imetniki pravic izrecno dovolijo uporabnikom, da na strežnik naložijo in dajo javnosti na voljo dela ali druge predmete varstva preko storitve deljenja vsebin na spletu, je dejanje priobčitve storitve javnosti ponudniku storitve dovoljeno v okviru dovoljenja, ki ga da imetnik pravic. Vendar pa v korist ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu ne bi smeli domnevati, da so njihovi uporabniki uredili vse ustrezne pravice.
- (70) Ukrepi, ki jih sprejmejo ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu v sodelovanju z imetniki pravic, ne bi smeli posegati v uporabo izjem ali omejitev avtorske pravice, zlasti tistih, ki zagotavljajo svobodo izražanja uporabnikov. Uporabniki bi morali imeti možnost, da na strežnik naložijo in dajo na voljo vsebine, ki jih ustvarijo uporabniki za posebne namene citiranja, kritike, ocene, karikature, parodije ali pastiša. To je zlasti pomembno za namene ravnovesja med temeljnimi pravicami iz Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina), zlasti svobodo izražanja in svobodo umetnosti ter lastninsko pravico, vključno z intelektualno lastnino. Zato bi morale biti te izjeme in omejitve obvezne, da se zagotovi, da so uporabniki povsod po Uniji deležni enakega varstva. Pomembno je zagotoviti, da ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu vzpostavijo učinkovit mehanizem za pritožbe in povrnitev škode, ki bi podprl uporabo za te posebne namene.

Ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu bi morali vzpostaviti tudi učinkovite in hitre mehanizme za pritožbe in povrnitev škode, ki bi uporabnikom omogočili, da se pritožijo glede sprejetih ukrepov v zvezi z njihovimi na strežnik naloženimi vsebinami, zlasti kadar bi lahko imeli koristi od izjeme ali omejitve avtorske pravice v zvezi z na strežnik naloženo vsebino, ki je odstranjena ali do katere je dostop onemogočen. Vse pritožbe, ki se vložijo

v okviru teh mehanizmov, bi bilo treba obravnavati brez nepotrebnega odlašanja, pri čemer bi morale biti predmet pregleda, ki ga izvajajo ljudje. Kadar imetniki pravic zahtevajo, da ponudniki storitev ukrepajo proti nalaganju na strežnik s strani uporabnika, na primer z onemogočenjem dostopa do naloženih vsebin ali njihovo odstranitvijo, bi morali ti imetniki pravic svojo zahtevo ustrezno utemeljiti. Poleg tega sodelovanje ne bi smelo privedi do identifikacije posameznih uporabnikov ali obdelave osebnih podatkov, razen v skladu z Direktivo 2002/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁵⁾ in Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁶⁾. Države članice bi morale tudi zagotoviti, da imajo uporabniki dostop do mehanizmov za povrnitev škode v okviru izvensodnega reševanja sporov. Takšni mehanizmi bi morali omogočati nepristransko reševanje sporov. Uporabniki bi tudi morali imeti dostop do sodišča ali drugega pristojnega pravosodnega organa za uveljavljanje izjeme ali omejitve avtorske in sorodnih pravic.

- (71) Komisija bi morala v sodelovanju z državami članicami čim prej po datumu začetka veljavnosti te direktive organizirati dialog med deležniki, da bi zagotovili enotno izvajanje obveznosti sodelovanja med ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu in imetniki pravic ter opredelili najboljše prakse v zvezi z ustreznimi panožnimi standardi poklicne skrbnosti. V ta namen bi se morala Komisija posvetovati z ustreznimi deležniki, vključno z organizacijami uporabnikov in ponudniki tehnologij, ter upoštevati razvoj na trgu. Organizacije uporabnikov bi morale imeti tudi dostop do informacij o ukrepih za upravljanje spletnih vsebin, ki jih izvajajo ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu.
- (72) Avtorji in izvajalci so pri podelitvi licence ali prenosu svojih pravic, tudi prek lastnih podjetij, za namene izkoriščanja v zameno za plačilo običajno v podrejenem pogodbenem položaju in te fizične osebe potrebujejo varstvo, ki ga zagotavlja ta direktiva, da bi lahko v celoti izkoristile pravice, ki so harmonizirane na podlagi prava Unije. Potreba po tem varstvu ne nastane, ko je nasprotna pogodbeni stranka končni uporabnik in ne izkorišča samega dela ali izvedbe, kar bi se na primer lahko zgodilo pri nekaterih pogodbah o zaposlitvi.
- (73) Plačilo avtorjev in izvajalcev bi moralo biti ustrezno in sorazmerno z dejansko ali potencialno ekonomsko vrednostjo licenciranih ali prenesenih pravic ob upoštevanju prispevka avtorja ali izvajalca k celotnemu delu ali drugemu predmetu varstva ter vseh drugih okoliščin primera, kot so tržne prakse ali dejansko izkoriščanje dela. Sorazmerno plačilo je lahko tudi izplačilo v enkratnem znesku, vendar to ne bi smelo biti pravilo. Države članice bi morale imeti možnost, da ob upoštevanju posebnosti posameznega sektorja opredelijo posebne primere za uporabo izplačil v enkratnem znesku. Države članice bi morale imeti možnost izvajati načelo ustreznega in sorazmernega plačila prek različnih obstoječih ali na novo uvedenih mehanizmov, ki bi lahko vključevali kolektivna pogajanja in druge mehanizme, pod pogojem, da so ti mehanizmi skladni z veljavnim pravom Unije.
- (74) Avtorji in izvajalci potrebujejo informacije za oceno ekonomske vrednosti svojih pravic, ki so harmonizirane na podlagi prava Unije. To še posebej velja, če fizične osebe podeljujejo licenco ali prenesejo pravice za namene izkoriščanja v zameno za plačilo. Ta potreba ne nastane, ko je izkoriščanje prenehalo ali ko je avtor ali izvajalec podelil licenco splošni javnosti brez plačila.
- (75) Avtorji in izvajalci so pri podeljevanju licenc ali prenosu svojih pravic navadno v podrejenem pogodbenem položaju, zato potrebujejo informacije, da bi lahko ocenili gibanje ekonomske vrednosti svojih pravic v primerjavi s plačilom, ki so ga prejeli za licenco ali prenos teh pravic, vendar pogosto naletijo na pomanjkljivo preglednost. Dajanje ustreznih in natančnih informacij s strani nasprotnih pogodbenih strank ali njihovih pravnih naslednikov je zato pomembno za preglednost in uravnoteženost sistema, ki ureja plačilo za avtorje in izvajalce. Te

⁽¹⁵⁾ Direktiva 2002/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2002 o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij (Direktiva o zasebnosti in elektronskih komunikacijah) (UL L 201, 31.7.2002, str. 37).

⁽¹⁶⁾ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

informacije bi morale biti posodobljene, da se omogoči dostop do najnovejših podatkov, pomembne za izkoriščanje dela ali izvedbe in celovite na način, ki zajame vse vire prihodkov, pomembnih za zadevo, vključno s prihodki iz prodaje, kadar je to ustrezno. Dokler poteka izkoriščanje, bi morale nasprotnne pogodbenne stranke avtorjev in izvajalcev zagotoviti informacije, ki so jim na voljo, o vseh načinih izkoriščanja in vseh ustreznih prihodkih po svetu, in sicer v časovnih presledkih, ki so primerni v zadevnem sektorju, vendar vsaj enkrat letno. Informacije bi bilo treba posredovati na način, ki je avtorju ali izvajalcu razumljiv, ter bi morale omogočati učinkovito ocenjevanje ekonomske vrednosti zadevnih pravic. Obveznost glede preglednosti pa bi se morala uporabljati samo pri pravicah, povezanih z avtorsko pravico. Obdelava osebnih podatkov, kot so kontaktni podatki in informacije o plačilu, ki so potrebni za obveščanje avtorjev in izvajalcev o izkoriščanju njihovih del in izvedb, bi se morala izvajati v skladu s točko (c) člena 6(1) Uredbe (EU) 2016/679.

- (76) Da bi zagotovili, da bodo informacije v zvezi z izkoriščanjem ustrezno zagotovljene avtorjem in izvajalcem tudi v primerih, ko so bile pravice podeljene pridobiteljem podlicence, ki izkoriščajo pravice, ta direktiva daje avtorjem in izvajalcem pravico, da zahtevajo dodatne ustrezne informacije o izkoriščanju pravic, ko jim je prva nasprotna pogodbeni stranka predložila informacije, ki so ji na voljo, vendar te informacije ne zadostujejo za oceno ekonomske vrednosti njihovih pravic. To zahtevo bi bilo treba podati neposredno pridobiteljem podlicenc ali nasprotnim pogodbenim strankam avtorjev in izvajalcev. Avtorji in izvajalci ter njihove nasprotnne pogodbenne stranke bi morali imeti možnost, da se dogovorijo, da bodo izmenjane informacije zaupne, vendar bi morali avtorji in izvajalci vedno imeti možnost, da izmenjane informacije uporabijo za namene izvrševanja svojih pravic iz te direktive. Države članice bi morale imeti možnost, da v skladu s pravom Unije sprejmejo dodatne ukrepe za zagotovitev preglednosti za avtorje in izvajalce.
- (77) Pri izvajanju obveznosti glede preglednosti iz te direktive bi morale države članice upoštevati posebnosti različnih vsebinskih sektorjev, kot so glasbeni, avdiovizualni in založniški sektor, pri odločanju o teh sektorskih obveznosti pa bi bilo treba vključiti vse zadevne deležnike. Kjer je ustrezno, bi bilo treba upoštevati tudi pomen prispevka avtorjev in izvajalcev k skupnemu delu ali izvedbi. Kot možnost za doseg dogovora med zadevnimi deležniki glede preglednosti bi bilo treba preučiti kolektivna pogajanja. Ti dogovori bi avtorjem in izvajalcem morali zagotavljati enako ali višjo raven preglednosti kot minimalne zahteve iz te direktive. Da bi obstoječe prakse poročanja lahko prilagodili obveznosti glede preglednosti, bi bilo treba določiti prehodno obdobje. Obveznost glede preglednosti ni treba uporabljati v zvezi z dogovori, sklenjenimi med imetniki pravic in organizacijami za kolektivno upravljanje pravic, neodvisnimi subjekti za upravljanje pravic ali drugimi subjekti, za katere veljajo nacionalna pravila, s katerimi se izvaja Direktiva 2014/26/EU, saj za te organizacije ali subjekte že veljajo obveznosti glede preglednosti iz člena 18 Direktive 2014/26/EU. Člen 18 Direktive 2014/26/EU se uporablja za organizacije, ki upravljajo avtorsko ali sorodne pravice v imenu več kot enega imetnika pravic v njihovo kolektivno korist. Vendar pa bi morala za posamično izpogajane dogovore, sklenjene med imetniki pravic in njihovimi nasprotnimi pogodbenimi strankami, ki delujejo v lastnem interesu, veljati obveznost glede preglednosti iz te direktive.
- (78) Nekatere pogodbe za izkoriščanje pravic, harmoniziranih na ravni Unije, so dolgotrajne in nudijo avtorjem in izvajalcem le malo možnosti, da bi se o njih ponovno pogajali s svojimi nasprotnimi pogodbenimi strankami ali njihovimi pravnimi nasledniki, kadar se izkaže, da je ekonomska vrednost pravic znatno višja, kot je bilo prvotno ocenjeno. Zato bi bilo treba brez poseganja v pravo, ki se za pogodbe uporablja v državah članicah, vzpostaviti mehanizem za prilagoditev plačila za primere, ko se očitno izkaže, da je plačilo, ki je bilo prvotno dogovorjeno v okviru licence ali prenosa pravic, nesorazmerno nizko v primerjavi z zadevnimi prihodki, ki izhajajo iz kasnejšega izkoriščanja dela ali posnetka izvedbe s strani nasprotnne pogodbenne stranke avtorja ali izvajalca. Vse relevantne prihodke, vključno s prihodki iz naslova prodaje, kjer je to primerno, bi bilo treba upoštevati pri oceni, ali je plačilo nesorazmerno nizko. Pri oceni položaja bi bilo treba upoštevati posebne okoliščine vsakega primera, vključno s prispevkom avtorja ali izvajalca, posebnosti različnih vsebinskih sektorjev in prakse glede plačila, ki se uporabljajo v njih, ter ali pogodba temelji na kolektivni pogodbi. Predstavniki avtorjev in izvajalcev, ki so ustrezno pooblašteni v skladu z nacionalnim pravom in v skladu s pravom Unije, bi morali imeti možnost, da enemu ali več avtorjem ali izvajalcem pomagajo glede zahtev za prilagoditev pogodb, pri čemer po potrebi upoštevajo tudi interese drugih avtorjev ali izvajalcev.

Ti predstavniki bi morali varovati identiteto zastopanih avtorjev in izvajalcev, dokler je to mogoče. Če se stranki ne dogovorita za prilagoditev plačila, bi moral imeti avtor ali izvajalec pravico do uveljavljanja zahtevka po sodni poti ali pri drugem pristojnem organu. Takšen mehanizem se ne uporablja za pogodbe, ki jih sklenejo subjekti, opredeljeni v točkah (a) in (b) člena 3 Direktive 2014/26/EU, ali drugi subjekti, za katere veljajo nacionalna pravila za izvajanje Direktive 2014/26/EU.

- (79) Avtorji in izvajalci svoje pravice v odnosu do svojih pogodbenih partnerjev pogosto neradi uveljavljajo pred sodiščem. Zato bi morale države članice zagotoviti postopek alternativnega reševanja sporov, ki bi obravnaval zahteve avtorjev in izvajalcev ali njihovih predstavnikov v njihovem imenu, povezane z obveznostjo glede preglednosti in mehanizmom prilagoditve pogodbe. V ta namen bi morale imeti države članice možnost, da ustanovijo nov organ ali mehanizem ali pa uporabijo obstoječega, ki izpolnjuje pogoje iz te direktive, ne glede na to, ali so ti organi ali mehanizmi panožni ali javni, vključno če so del nacionalnega pravosodnega sistema. Države članice bi morale imeti možnost odločati, kako razdeliti stroške postopka za reševanje sporov. Takšen postopek alternativnega reševanja sporov ne bi smel posegati v pravico strank, da uveljavljajo in branijo svoje pravice z vložitvijo tožbe pri sodišču.
- (80) Kadar avtorji in izvajalci prenesejo svoje pravice ali zanje podelijo licenco, pričakujejo, da se bo njihovo delo ali izvedba izkoriščalo. Vendar se lahko zgodi, da se dela ali izvedbe, za katera je bila podeljena licenca ali ki so bila prenesena, sploh ne izkoriščajo. Če se te pravice prenesejo izključno, se avtorji in izvajalci za izkoriščanje svojih del ali izvedb ne morejo obrniti na drugega partnerja. V takem primeru in po poteku razumnega obdobja bi morali avtorji in izvajalci imeti pravico izkoristiti mehanizem za preklic pravic, ki bi jim omogočil, da prenesejo svoje pravice na drugo osebo ali ji podelijo licenco. Ker se izkoriščanje del ali izvedb lahko razlikuje med sektorji, bi se lahko na nacionalni ravni določile posebne določbe, da bi se upoštevale posebnosti sektorjev, kot je avdiovizualni sektor, ali del ali izvedb, zlasti z določitvijo rokov za pravico do preklica. Da bi se varovali legitimni interesi pridobiteljev licenc in prenesenih pravic ter preprečile zlorabe ter bi se upoštevalo, da je potreben določen čas, preden se delo ali izvedba dejansko izkoristi, bi morali avtorji in izvajalci imeti možnost izvrševati pravico do preklica v skladu z nekaterimi postopkovnimi zahtevami in šele po določenem obdobju po sklenitvi sporazuma o prenosu ali licenci. Države članice bi morale imeti možnost, da uredijo izvrševanje pravice do preklica v primeru del ali izvedb, ki vključujejo več kot enega avtorja ali izvajalca, ob upoštevanju sorazmerne pomembnosti posameznih prispevkov.
- (81) Določbe glede preglednosti, mehanizma prilagoditve pogodbe in postopkov alternativnega reševanja sporov iz te direktive bi morale biti obvezne, stranke pa ne bi smele imeti možnosti odstopanja od teh pogodbenih določil, ne glede na to, ali so vključena v pogodbe med avtorji, izvajalci in njihovimi pogodbenimi nasprotnimi strankami ali v sporazume med navedenimi nasprotnimi strankami in tretjimi osebami, kot so sporazumi o nerazkritju. Zato bi se moral člen 3(4) Uredbe (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁷⁾ uporabljati tako, da kadar so vsi drugi elementi, ki so pomembni za zadevo, v trenutku izbire veljavnega prava v eni ali več državah članicah, izbira prava tretje države s strani strank ne posega v uporabo določb glede preglednosti, mehanizma prilagoditve pogodbe in postopkov alternativnega reševanja sporov iz te direktive, kakor se izvajajo v državi članici sodišča.
- (82) Nobena določba v tej direktivi se ne bi smela razlagati, kot da imetnikom izključnih pravic po avtorskem pravu Unije preprečuje, da dovolijo brezplačno uporabo svojih del ali drugih predmetov varstva, tudi prek neizključnih brezplačnih licenc v korist vseh uporabnikov.
- (83) Ker ciljev te direktive, in sicer posodobitve nekaterih vidikov pravnega okvira Unije o avtorski pravici, da bi bil upoštevan tehnološki razvoj in novi kanali za distribuiranje varovanih vsebin na notranjem trgu, ne morejo

⁽¹⁷⁾ Uredba (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (Rim I) (UL L 177, 4.7.2008, str. 6).

zadovoljivo doseči države članice, temveč se zaradi obsega, učinkov in čezmejne razsežnosti lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 PEU. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev.

- (84) Ta Direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki so priznana zlasti v Listini. Tako bi bilo treba to direktivo razlagati in uporabljati v skladu z navedenimi pravicami in načeli.
- (85) Pri vsaki obdelavi osebnih podatkov na podlagi te direktive bi se morale spoštovati temeljne pravice, vključno s pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja ter pravico do varstva osebnih podatkov iz členov 7 oziroma 8 Listine, taka obdelava pa mora biti skladna z Direktivo 2002/58/ES in Uredbo (EU) 2016/679.
- (86) V skladu s Skupno politično izjavo z dne 28. septembra 2011 držav članic in Komisije o obrazložljivih dokumentih ⁽¹⁸⁾ se države članice zavezujejo, da bodo v upravičenih primerih obvestilo o ukrepih za prenos priložile enega ali več dokumentov, v katerih se pojasni razmerje med sestavnimi elementi direktive in ustreznimi deli nacionalnih instrumentov za prenos. Zakonodajalec meni, da je predložitev takih dokumentov v primeru te direktive upravičena –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

NASLOV I

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 1

Predmet urejanja in področje uporabe

1. Ta direktiva določa pravila, katerih namen je nadaljnja harmonizacija prava Unije, ki se uporablja za avtorsko in sorodne pravice v okviru notranjega trga, ob upoštevanju zlasti digitalnih in čezmejnih načinov uporabe varovanih vsebin. Določa tudi pravila o izjemah in omejitvah avtorske in sorodnih pravic, o olajšanju licenciranja ter pravila, katerih namen je zagotavljati dobro delujoč trg za izkoriščanje del in drugih predmetov varstva.
2. Razen v primerih iz člena 24 ta direktiva ne posega v obstoječa pravila iz trenutno veljavnih direktiv na tem področju, zlasti direktiv 96/9/ES, 2000/31/ES, 2001/29/ES, 2006/115/ES, 2009/24/ES, 2012/28/EU in 2014/26/EU, ter nanje v ničemer ne vpliva.

Člen 2

Opredelitve pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (1) „raziskovalna organizacija“ pomeni univerzo, vključno z njenimi knjižnicami, raziskovalno ustanovo ali drug subjekt, katerih glavni cilj je izvajati znanstvene raziskave ali izobraževalne dejavnosti, ki vključujejo tudi izvajanje znanstvenih raziskav:
- (a) na nepridobitni osnovi ali s ponovnim vlaganjem vsega dobička v svoje znanstvene raziskave ali
- (b) na podlagi naloge v javnem interesu, ki jo priznava država članica;
- in sicer na način, da dostopa do rezultatov takih znanstvenih raziskav ne more prednostno uživati podjetje, ki izvaja odločilen vpliv na tako organizacijo;
- (2) „besedilno in podatkovno rudarjenje“ pomeni vsako avtomatizirano analitično tehniko, katere namen je analiziranje besedila in podatkov v digitalni obliki, da se ustvarijo informacije, ki vključujejo, a niso omejene na, vzorce, trende in korelacije;
- (3) „ustanova za varstvo kulturne dediščine“ pomeni javno dostopno knjižnico ali muzej, arhiv ali ustanovo za filmsko dediščino ali ustanovo za avdio dediščino;

⁽¹⁸⁾ UL C 369, 17.12.2011, str. 14.

- (4) „medijska publikacija“ pomeni zbirko, sestavljeno pretežno iz literarnih del novinarske narave, ki lahko vključuje tudi druga dela ali druge predmete varstva in ki:
- (a) predstavlja posamezni del v periodični ali redno posodabljeni publikaciji pod enakim naslovom, kot je časopis ali revija splošnega ali posebnega interesa;
 - (b) ima namen splošno javnost obveščati o novicah ali drugih temah ter
 - (c) je objavljena v katerem koli mediju na pobudo ponudnika storitve, ki je zanj uredniško odgovoren in ga nadzira.

Periodične publikacije, ki se objavijo v znanstvene ali akademske namene, na primer znanstvene revije, se ne štejejo za medijske publikacije za namene te direktive;

- (5) „storitev informacijske družbe“ pomeni storitev v smislu točke (b) člena 1(1) Direktive (EU) 2015/1535;
- (6) „ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu“ pomeni ponudnika storitve informacijske družbe, katere glavni namen ali eden od glavnih namenov je shranjevati večjo količino avtorsko varovanih del ali drugih varovanih predmetov varstva, ki jih na strežnik naložijo uporabniki, in javnosti ponujati dostop do njih, ki jih organizira in promovira za namene ustvarjanja dobička.

Ponudniki storitev, kot so nepridobitne spletne enciklopedije, nepridobitne izobraževalne in znanstvene baze, platforme za razvoj in skupno rabo odprtokodne programske opreme, ponudniki elektronskih komunikacijskih storitev, kot so opredeljeni v Direktivi (EU) 2018/1972, spletne tržnice in storitve v oblaku med podjetji ter storitve v oblaku, ki uporabnikom omogočajo nalaganje vsebin za lastno uporabo na strežnik, se ne štejejo za „ponudnike storitev deljenja vsebin na spletu“ v smislu te direktive.

NASLOV II

UKREPI ZA PRILAGODITEV IZJEM IN OMEJITEV DIGITALNEMU IN ČEZMEJNEMU OKOLJU

Člen 3

Besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja

1. Države članice določijo izjemo od pravic iz točke (a) člena 5 in člena 7(1) Direktive 96/9/ES, člena 2 Direktive 2001/29/ES in člena 15(1) te direktive za reprodukcije in pridobivanje izvlečkov vsebine, ki jih opravijo raziskovalne organizacije in ustanove za varstvo kulturne dediščine, da bi za namene znanstvenega raziskovanja izvajale besedilno in podatkovno rudarjenje na delih ali drugih predmetih varstva, do katerih imajo zakonit dostop.
2. Kopije del ali drugih predmetov varstva, narejene v skladu z odstavkom 1, se shranijo z ustrezno ravnjo varnosti in se lahko hranijo za namene znanstvenega raziskovanja, vključno za preverjanje rezultatov raziskav.
3. Imetniki pravic imajo pravico, da uporabijo ukrepe za zagotovitev varnosti in celovitosti omrežij in podatkovnih zbirk, kjer gostujejo dela ali drugi predmeti varstva. Taki ukrepi ne presegajo tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.
4. Države članice spodbujajo imetnike pravic, raziskovalne organizacije ter ustanove za varstvo kulturne dediščine k opredelitvi skupno dogovorjenih najboljših praks o uporabi obveznosti in ukrepov iz odstavka 2 oziroma 3.

Člen 4

Izjema ali omejitev za besedilno in podatkovno rudarjenje

1. Države članice določijo izjemo ali omejitev pravic iz točke (a) člena 5 in člena 7(1) Direktive 96/9/ES, člena 2 Direktive 2001/29/ES, točk (a) in (b) člena 4(1) Direktive 2009/24/ES in člena 15(1) te direktive za reprodukcije in izvlečke zakonito dostopnih del ali drugih predmetov varstva za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja.

2. Reprodukcije in izvlečki iz odstavka 1 se lahko hranijo tako dolgo, kot je potrebno za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja.
3. Izjema ali omejitev iz odstavka 1 se uporablja, če si imetniki pravic za dela in druge predmete varstva iz navedenega odstavka niso izrecno in na ustrezen način pridržali uporabe, kot so strojno berljiva sredstva v primeru vsebine, ki je javno dostopna prek spleta.
4. Ta direktiva ne posega v uporabo člena 3 te direktive.

Člen 5

Uporaba del in drugih predmetov varstva v dejavnostih digitalnega in čezmejnega poučevanja

1. Države članice določijo izjemo ali omejitev pravic iz točk (a), (b), (d) in (e) člena 5 in člena 7(1) Direktive 96/9/ES, členov 2 in 3 Direktive 2001/29/ES, člena 4(1) Direktive 2009/24/ES in člena 15(1) te direktive, da bi omogočile digitalno uporabo del in drugih predmetov varstva izključno za namen ilustracije pri poučevanju, kolikor to upravičuje nekomercialni namen, ki ga je treba doseči, pod pogojem, da:

- (a) je za tako uporabo odgovorna izobraževalna ustanova, da poteka v njenih prostorih ali drugih prostorih ali prek varnega elektronskega okolja, ki je dostopno zgolj učencem ali študentom izobraževalne ustanove in učiteljskemu osebju, ter
- (b) tako uporabo spremlja navedba vira, vključno z avtorjevim imenom, razen če se to izkaže za nemogoče.

2. Ne glede na člen 7(1) države članice lahko določijo, da se izjema ali omejitev, sprejeta na podlagi odstavka 1, ne uporablja ali se ne uporablja v zvezi s posebnimi načini uporabe ali vrstami del ali drugih predmetov varstva, kot so gradivo, ki je namenjeno predvsem izobraževalnemu trgu, in notni zapisi, kolikor so ustrezne licence, ki dovoljujejo dejanja iz odstavka 1 tega člena in ustrezajo potrebam in posebnostim izobraževalnih ustanov, na enostaven način na voljo na trgu.

Države članice, ki izkoristijo določbo iz prvega pododstavka tega odstavka, sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da so licence, ki dovoljujejo dejanja iz odstavka 1 tega člena, razpoložljive in vidne na ustrezen način za izobraževalne ustanove.

3. Za uporabo del ali drugih predmetov varstva izključno za namen ilustracije pri poučevanju prek varnih elektronskih okolij, opravljeno v skladu z določbami nacionalnega prava, sprejetimi na podlagi tega člena, se šteje, da je potekala izključno v državi članici, v kateri ima izobraževalna ustanova sedež.

4. Države članice lahko določijo pravično nadomestilo za imetnike pravic za uporabo njihovih del ali drugih predmetov varstva v skladu z odstavkom 1.

Člen 6

Ohranjanje kulturne dediščine

Države članice določijo izjemo od pravic iz točke (a) člena 5 in člena 7(1) Direktive 96/9/ES, člena 2 Direktive 2001/29/ES, točke (a) člena 4(1) Direktive 2009/24/ES in člena 15(1) te direktive, da bi ustanovam za varstvo kulturne dediščine dovolile izdelavo kopij vseh del ali predmetov varstva, ki so trajno v njihovih zbirkah, v vseh formatih ali medijih, za namene ohranjanja takih del ali drugih predmetov varstva in kolikor je to za tako ohranjanje potrebno.

Člen 7

Skupne določbe

1. Vsako pogodbeno določilo, ki je v nasprotju z izjemami iz členov 3, 5 in 6, je neizvršljivo.
2. Člen 5(5) Direktive 2001/29/ES se uporablja za izjeme in omejitve iz tega naslova. Prvi, tretji in peti pododstavek člena 6(4) Direktive 2001/29/ES se uporabljajo za člene 3 do 6 te direktive.

NASLOV III

UKREPI ZA BOLJŠE PRAKSE LICENCIRANJA IN ZAGOTOVITEV ŠIRŠEGA DOSTOPA DO VSEBIN

POGLAVJE 1

Razprodana dela ali drugi predmeti varstva

Člen 8

Uporaba razprodanih del in drugih predmetov varstva s strani ustanov za varstvo kulturne dediščine

1. Države članice zagotovijo, da lahko organizacija za kolektivno upravljanje pravic v skladu s pooblastili imetnikov pravic sklene neizključno licenco za nekomercialne namene z ustanovo za varstvo kulturne dediščine za reproduciranje, distribuiranje, priobčitev javnosti ali dajanje razprodanih del ali drugih predmetov varstva, ki so trajno v zbirkah ustanove, na voljo javnosti, ne glede na to, ali so vsi imetniki pravic, ki jih zajema licenca, pooblastili kolektivno organizacijo za upravljanje pravic, pod pogojem, da:

(a) je organizacija za kolektivno upravljanje pravic na podlagi svojih pooblastil dovolj reprezentativna glede na imetnike pravic v ustrezni vrsti del ali drugih predmetov varstva ter pravic, ki so predmet licence, ter

(b) je vsem imetnikom pravic zagotovljeno enako obravnavanje v zvezi z licenčnimi pogoji.

2. Države članice določijo izjemo od ali omejitev pravic iz točk (a), (b), (d) in (e) člena 5 in člena 7(1) Direktive 96/9/ES, členov 2 in 3 Direktive 2001/29/ES, člena 4(1) Direktive 2009/24/ES in člena 15(1) te direktive, s katero ustanovam za varstvo kulturne dediščine za nekomercialne namene dovolijo dajanje razprodanih del ali drugih predmetov varstva, ki so v trajni zbirki ustanove, na voljo javnosti, pod pogojem, da:

(a) je navedeno ime avtorja ali drugega določljivega imetnika pravic, razen če se to izkaže za nemogoče, ter

(b) so taka dela ali drugi predmeti varstva dani na voljo na nekomercialnih spletnih mestih.

3. Države članice zagotovijo, da se izjema ali omejitev iz odstavka 2 uporablja samo za vrste del ali drugih predmetov varstva, za katere kolektivna organizacija za upravljanje pravic, ki izpolnjuje pogoje iz točke (a) odstavka 1, ne obstaja.

4. Države članice zagotovijo, da lahko vsi imetniki pravic kadar koli, enostavno in učinkovito izključijo svoja dela ali druge predmete varstva iz mehanizma licenciranja iz odstavka 1 ali iz uporabe izjeme ali omejitve iz odstavka 2, bodisi na splošno bodisi v posebnih primerih, vključno po sklenitvi licence ali začetku zadevne uporabe.

5. Delo ali drug predmet varstva se šteje za razprodan, kadar se lahko po razumnih prizadevanjih za ugotovitev, ali je na voljo javnosti, v dobri veri domneva, da celotno delo ali drug predmet varstva ni na voljo javnosti po običajnih trgovinskih kanalih.

Države članice lahko določijo posebne zahteve, kot je presečni datum, za ugotavljanje, ali se lahko dela in drugi predmeti varstva licencirajo v skladu z odstavkom 1 ali uporabijo na podlagi izjeme ali omejitve iz odstavka 2. Take zahteve ne presegajo tistega, kar je potrebno in razumno, ter ne preprečujejo možnosti, da se za zbirko del ali drugih predmetov varstva kot celoto ugotovi, da je razprodana, kadar se lahko razumno domneva, da so vsa dela ali drugi predmeti varstva razprodani.

6. Države članice določijo, da mora licence iz odstavka 1 pridobiti organizacija za kolektivno upravljanje pravic, ki je reprezentativna v državi članici, kjer je ustanovljena ustanova za varstvo kulturne dediščine.

7. Ta člen se ne uporablja za zbirke razprodanih del ali drugih predmetov varstva, če na podlagi razumnih prizadevanj iz odstavka 5 obstajajo dokazi, da so take zbirke pretežno sestavljene iz:

(a) del ali drugih predmetov varstva – razen kinematografskih ali avdiovizualnih del –, ki so bila prvič objavljena, oziroma če niso bila objavljena, prvič predvajana v tretji državi;

- (b) kinematografskih ali avdiovizualnih del, katerih producenti imajo sedež ali običajno prebivališče v tretji državi, ali
- (c) del ali drugih predmetov varstva državljanov tretjih držav, kadar države članice ali tretje države po razumnih prizadevanjih ni bilo mogoče določiti v skladu s točkama (a) in (b).

Z odstopanjem od prvega pododstavka se ta člen uporablja, kadar je organizacija za kolektivno upravljanje pravic dovolj reprezentativna za imetnike pravic zadevne tretje države v smislu točke (a) odstavka 1.

Člen 9

Čezmejni načini uporabe

1. Države članice zagotovijo, da se z licencami, podeljenimi v skladu s členom 8, lahko ustanovam za varstvo kulturne dediščine v vsaki državi članici dovoli uporaba razprodanih del ali drugih predmetov varstva.
2. Šteje se, da se dela in drugi predmeti varstva na podlagi izjeme ali omejitve iz člena 8(2) uporabljajo izključno v državi članici, kjer ima sedež ustanova za varstvo kulturne dediščine, ki jih uporablja.

Člen 10

Ukrepi za obveščanje javnosti

1. Države članice zagotovijo, da so informacije ustanov za varstvo kulturne dediščine, organizacij za kolektivno upravljanje pravic ali ustreznih javnih organov za namene identifikacije razprodanih del ali drugih predmetov varstva, ki jih zajema licenca, podeljena v skladu s členom 8(1), ali ki so uporabljeni na podlagi izjeme ali omejitve iz člena 8(2) ter informacije o možnostih, ki so na voljo imetnikom pravic iz člena 8(4), ter, takoj ko so na voljo, in kadar je to ustrezno, informacije o strankah licence, zajetih ozemljih in načinih uporabe, trajno, enostavno in učinkovito dostopne na javnem enotnem spletnem portalu najmanj šest mesecev, preden so dela ali drugi predmeti varstva distribuirani, priobčeni javnosti ali dani na voljo javnosti v skladu z licenco ali na podlagi izjeme ali omejitve.

Portal vzpostavi in upravlja Urad Evropske unije za intelektualno lastnino v skladu z Uredbo (EU) št. 386/2012.

2. Države članice zagotovijo, da se, če je to potrebno za splošno ozaveščenost imetnikov pravic, sprejmejo dodatni ustrezni ukrepi za obveščanje javnosti glede možnosti organizacij za kolektivno upravljanje pravic, da licencirajo dela ali druge predmete varstva v skladu s členom 8, podeljenih licenc, načinov uporabe na podlagi izjeme ali omejitve iz člena 8(2) in možnosti imetnikov pravic iz člena 8(4).

Dodatni ustrezni ukrepi za obveščanje javnosti iz prvega pododstavka tega odstavka se sprejmejo v državi članici, v kateri se zahteva licenca v skladu s členom 8(1), ali v primeru načinov uporabe na podlagi izjeme ali omejitve iz člena 8(2) v državi članici, kjer ima ustanova za varstvo kulturne dediščine sedež. Če obstajajo dokazi, kot je izvor del ali drugih predmetov varstva, da bi bilo mogoče imetnike pravic učinkoviteje ozaveščati v drugih državah članicah ali tretjih državah, taki ukrepi za obveščanje javnosti zajemajo tudi te države članice in tretje države.

Člen 11

Dialog z deležniki

Države članice se posvetujejo z imetniki pravic, organizacijami za kolektivno upravljanje pravic in ustanovami za varstvo kulturne dediščine v vsakem sektorju, preden vzpostavijo posebne zahteve v skladu s členom 8(5), in spodbujajo reden dialog med reprezentativnimi organizacijami uporabnikov in imetnikov pravic, vključno z organizacijami za kolektivno upravljanje pravic, ter vseh drugih relevantnih organizacij deležnikov, da bi na ravni posameznega sektorja spodbudile relevantnost in uporabnost mehanizmov licenciranja iz člena 8(1) ter zagotovile, da so varovala za imetnike pravic iz tega poglavja učinkoviti.

POGLAVJE 2

Ukrepi za spodbujanje kolektivnega licenciranja

Člen 12

Kolektivno licenciranje z razširjenim učinkom

1. Države članice lahko v zvezi z uporabo na svojem ozemlju in ob upoštevanju varoval iz tega člena zagotovijo, da se lahko, kadar organizacija za kolektivno upravljanje pravic, za katero veljajo nacionalna pravila za izvajanje Direktive 2014/26/EU, v skladu s pooblastili imetnikov pravic, sklenejo licenčni sporazum za izkoriščanje del ali drugih predmetov varstva:

- (a) tovrsten sporazum se lahko razširi, tako da se uporabi tudi za pravice imetnikov pravic, ki niso pooblastili organizacije za kolektivno upravljanje pravic, da jih zastopa z dodelitvijo, licenco ali katerim koli drugim pogodbenim dogovorom, ali
- (b) ima v zvezi s takim sporazumom organizacija pooblastilo na podlagi zakona oziroma se domneva, da zastopa imetnike pravic, ki organizacije niso ustrezno pooblastili.

2. Države članice zagotovijo, da se mehanizem licenciranja iz odstavka 1 uporablja le na natančno opredeljenih področjih uporabe, kjer je pridobitev dovoljen od imetnikov pravic na individualni podlagi običajno tako težavna in nepraktična, da je zahtevana izvedba licenciranja malo verjetna, in sicer zaradi narave uporabe ali vrst zadevnih del oziroma drugih ustreznih predmetov varstva, ter da tak mehanizem licenciranja varuje legitimne interese imetnikov pravic.

3. Za namene odstavka 1 države članice določijo naslednja varovala:

- (a) organizacija za kolektivno upravljanje pravic je na podlagi svojih pooblastil dovolj reprezentativna za imetnike pravic v ustrezni vrsti del ali drugih predmetov varstva ter pravic, ki so predmet licence za ustrezno državo članico;
- (b) vsem imetnikom pravic je zagotovljeno enako obravnavanje, tudi v zvezi z licenčnimi pogoji;
- (c) imetniki pravic, ki niso pooblastili organizacije, ki podeljuje licenco, lahko kadar koli enostavno in učinkovito izključijo svoja dela ali druge predmete varstva iz mehanizma licenciranja, ki je bil vzpostavljen v skladu s tem členom, ter
- (d) sprejmejo se ustrezni ukrepi za obveščanje javnosti, ki se začnejo izvajati v razumnem obdobju pred uporabo del ali drugih predmetov varstva v okviru licence, in sicer za namene obveščanja imetnikov pravic o možnosti organizacije za kolektivno upravljanje pravic za licenciranje del ali drugih predmetov varstva o tem, da licenciranje poteka v skladu s tem členom, ter o možnostih, ki so na voljo imetnikom pravic, iz točke (c). Ti ukrepi za obveščanje javnosti morajo biti učinkoviti, ne da bi bilo treba vsakega imetnika pravic obvestiti posebej.

4. Ta člen ne vpliva na uporabo mehanizmov kolektivnega licenciranja z razširjenim učinkom v skladu z drugimi določbami prava Unije, vključno z določbami, ki dovoljujejo izjeme ali omejitve.

Ta člen se ne uporablja za obvezno kolektivno upravljanje pravic.

Za mehanizem licenciranja iz tega člena se uporablja člen 7 Direktive 2014/26/EU.

5. Če država članica v nacionalnem pravu določi mehanizem licenciranja v skladu s tem členom, ta država članica obvesti Komisijo o področju uporabe ustreznih nacionalnih določb, o namenih in vrstah licenc, ki se lahko uvedejo v okviru teh določb, pa tudi o kontaktnih podatkih organizacij, ki podeljujejo licence v skladu s tem mehanizmom licenciranja, ter o načinu pridobitve informacij o licenciranju in možnostih, ki so na voljo imetnikom pravic iz točke (c) odstavka 3. Komisija te informacije objavi.

6. Komisija na podlagi informacij, prejetih v skladu z odstavkom 5 tega člena, in posvetovanj v odboru za stike, ustanovljenem s členom 12(3) Direktive 2001/29/ES, do 10. aprila 2021 Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o uporabi takih mehanizmov licenciranja iz odstavka 1 tega člena v Uniji, njihovem učinku na licenciranje in imetnike pravic, tudi imetnike pravic, ki niso člani organizacije, ki podeljuje licence, ali ki so državljani oziroma rezidenti druge države članice, o njihovi učinkovitosti pri omogočanju razširjanja kulturnih vsebin ter o njihovem vplivu na notranji trg, vključno s čezmejnim opravljanjem storitev in konkurenco. Temu poročilu se po potrebi priloži zakonodajni predlog, tudi v zvezi s čezmejnim učinkom takih nacionalnih mehanizmov.

POGLAVJE 3

Dostop do avdiovizualnih del na platformah videa na zahtevo in njihova razpoložljivost

Člen 13

Mehanizem pogajanja

Države članice zagotovijo, da se strani, ki se soočajo s težavami v zvezi z licenciranjem pravic pri prizadevanjih za sklenitev sporazuma za namen dajanja na voljo avdiovizualnih del pri storitvah videa na zahtevo, lahko oprejo na pomoč nepristranskega organa ali mediatorjev. Nepristranski organ, ki ga ustanovi ali imenuje država članica za namene tega člena, in mediatorji zagotovijo pomoč strankam pri pogajanjih in strankam pomagajo pri doseganju sporazumov, po potrebi tudi s tem, da jim podajo predloge.

Najpozneje do 7. junija 2021 države članice Komisijo uradno obvestijo o organu ali mediatorjih iz prvega odstavka. Kadar se države članice odločijo za uporabo mediacije, uradno obvestilo Komisiji vključuje vsaj, kadar je na voljo, vir, pri katerem je mogoče najti ustrezne informacije o pooblaščenih mediatorjih.

POGLAVJE 4

Dela vizualne umetnosti v javni domeni

Člen 14

Dela vizualne umetnosti v javni domeni

Države članice zagotovijo, da, kadar se veljavnost varstva dela vizualne umetnosti izteče, za vsako gradivo, ki izhaja iz dejanja reproduciranja tega dela, ne veljajo avtorska ali sorodne pravice, razen če je gradivo, ki izhaja iz tega dejanja reproduciranja, izvirno v smislu, da je avtorjeva lastna intelektualna stvaritev.

NASLOV IV

UKREPI ZA OBLIKOVANJE DOBRO DELUJOČEGA TRGA ZA AVTORSKO PRAVICO

POGLAVJE 1

Pravice na publikacijah

Člen 15

Varstvo medijskih publikacij v zvezi s spletnimi načini uporabe

1. Države članice založnikom medijskih publikacij, ki imajo sedež v državi članici, zagotovijo pravice iz člena 2 in člena 3(2) Direktive 2001/29/ES za spletno uporabo njihovih medijskih publikacij s strani ponudnikov storitev informacijske družbe.

Pravice iz prvega pododstavka se ne uporabljajo za zasebne ali nekomercialne načine uporabe medijskih publikacij s strani posameznih uporabnikov.

Varstvo, ki se prizna v skladu s prvim pododstavkom, se ne uporablja za dejanja vstavljanja hiperpovezav.

Pravice iz prvega pododstavka ne zadevajo uporabe posameznih besed ali zelo kratkih izvlečkov iz medijske publikacije.

2. Pravice iz odstavka 1 ne posegajo v pravice iz prava Unije za avtorje in druge imetnike pravic v zvezi z deli in drugimi predmeti varstva, vključenimi v medijsko publikacijo, in v nobenem pogledu ne vplivajo nanje. Pravice iz odstavka 1 se ne uveljavljajo v odnosu do navedenih avtorjev in drugih imetnikov pravic ter jih zlasti ne prikrajšajo za pravico izkoriščanja njihovih del in drugih predmetov varstva, neodvisno od medijske publikacije, v katero so vključeni.

Kadar se delo ali drug predmet varstva vključi v medijsko publikacijo na podlagi neizključne licence, se pravice iz odstavka 1 ne uveljavijo za prepoved uporabe s strani drugih uporabnikov, ki imajo zanje dovoljenje imetnika pravice. Pravice iz odstavka 1 se ne uveljavljajo za prepoved uporabe del ali drugih predmetov varstva, za katere je varstvo poteklo.

3. Členi 5 do 8 Direktive 2001/29/ES, Direktiva 2012/28/EU in Direktiva (EU) 2017/1564 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁹⁾ se smiselno uporabljajo za pravice iz odstavka 1 tega člena.

4. Pravice iz odstavka 1 prenehajo veljati dve leti po objavi medijske publikacije. Ta rok začne teči 1. januarja tistega leta, ki sledi datumu, na katerega je objavljena ta medijska publikacija.

Odstavek 1 se ne uporablja za medijske publikacije, ki so bile prvič objavljene pred 6. junijem 2019.

5. Države članice zagotovijo, da avtorji del, vključeni v medijske publikacije, prejmejo ustrezen delež prihodkov, ki jih založniki medijskih publikacij prejmejo od ponudnikov storitev informacijske družbe za uporabo medijske publikacije.

Člen 16

Zahtevki za pravično nadomestilo

Kadar je avtor prenesel pravico na založnika ali mu jo je licenciral, lahko države članice določijo, da tak prenos ali licenca pomeni zadostno pravno podlago za založnika, da ima pravico do deleža nadomestila za uporabo dela na podlagi izjeme ali omejitve prenesene ali licencirane pravice.

Prvi odstavek ne posega v obstoječe in prihodnje ureditve v državah članicah v zvezi s pravico javnega posojanja.

POGLAVJE 2

Določeni načini uporabe varovanih vsebin s strani spletnih storitev

Člen 17

Uporaba varovanih vsebin s strani ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu

1. Države članice zagotovijo, da ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu izvaja dejanje priobčitve javnosti ali dajanje na voljo javnosti za namene te direktive, kadar javnosti omogoči dostop do avtorsko varovanih del ali drugih varovanih predmetov varstva, ki jih na strežnik naložijo njegovi uporabniki.

Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu zato pridobi dovoljenje imetnikov pravic iz člena 3(1) in (2) Direktive 2001/29/ES, na primer s sklenitvijo licenčnega sporazuma, da lahko dela ali druge predmete varstva priobči javnosti ali da na voljo javnosti.

2. Države članice zagotovijo, da kadar ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu pridobi dovoljenje, na primer s sklenitvijo licenčnega sporazuma, to dovoljenje zajema tudi dejanja uporabnikov storitev iz področja uporabe člena 3 Direktive 2001/29/ES, kadar ne delujejo na komercialni podlagi ali kadar njihova dejavnost ne ustvarja znatnih prihodkov.

3. Kadar ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu v skladu s pogoji iz te direktive izvaja dejanje priobčitve javnosti ali dajanje na voljo javnosti, se omejitev odgovornosti iz člena 14(1) Direktive 2000/31/ES ne uporablja za primere, ki jih zajema ta člen.

⁽¹⁹⁾ Direktiva (EU) 2017/1564 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2017 o določenih dovoljenih uporabah določenih del in drugih predmetov urejanja, zaščiteneh z avtorsko pravico in sorodnimi pravicami, za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja ter o spremembi Direktive 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske pravice in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L 242, 20.9.2017, str. 6).

Prvi pododstavek tega odstavka ne vpliva na morebitno uporabo člena 14(1) Direktive 2000/31/ES za te ponudnike storitev za namene, ki ne spadajo na področje uporabe te direktive.

4. Če se dovoljenje ne podeli, so ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu odgovorni za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti, avtorsko varovanih del in drugih predmetov varstva, razen če ponudniki storitev dokažejo, da so:

- (a) si po najboljših močeh prizadevali za pridobitev dovoljenja in
- (b) si po najboljših močeh in v skladu z visokimi panožnimi standardi poklicne skrbnosti prizadevali, da bi zagotovili nerazpoložljivost specifičnih del in drugih predmetov varstva, za katere so imetniki pravic ponudnikom storitev zagotovili ustrezne in potrebne informacije, in v vsakem primeru
- (c) po prejemu zadostno utemeljenega obvestila imetnikov pravic ravnali hitro, da so odstranili priglašena dela ali druge predmete varstva s svojih spletnih mest ali onemogočili dostop do njih, ter si po najboljših močeh prizadevali preprečiti prihodnja nalaganja na strežnik v skladu s točko (b).

5. Pri ugotavljanju, ali ponudnik storitev izpolnjuje svoje obveznosti iz odstavka 4, in glede na načelo sorazmernosti, se med drugim upoštevajo naslednji elementi:

- (a) vrsto, občinstvo in obseg storitev ter vrsto del ali drugih predmetov varstva, ki so jih na strežnik naložili uporabniki storitve, ter
- (b) razpoložljivost ustreznih in učinkovitih sredstev in njihovih stroškov za ponudnike storitev.

6. Države članice zagotovijo, da so v primeru novih ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu, katerih storitve so bile javnosti v Uniji na voljo manj kot tri leta in katerih letni promet je manjši od 10 milijonov EUR, izračunan v skladu s Priporočilom Komisije 2003/361/ES ⁽²⁰⁾, pogoji, ki se zanje uporabljajo v okviru ureditve odgovornosti iz odstavka 4, omejeni na skladnost s točko (a) odstavka 4 in da ob prejemu zadostno utemeljenega obvestila hitro onemogočijo dostop do priglašeni del ali drugih predmetov varstva ali odstranijo ta dela ali druge predmete varstva s spletnih mest.

Če povprečno število enkratnih obiskovalcev teh ponudnikov storitev v enem mesecu presega 5 milijonov, izračunano na podlagi prejšnjega koledarskega leta, morajo tudi dokazati, da so si po svojih najboljših močeh prizadevali preprečiti nadaljnja nalaganja priglašeni del in drugih predmetov varstva, za katera so imetniki pravic predložili ustrezne in potrebne informacije, na strežnik.

7. Sodelovanje med ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu in imetniki pravic ne sme povzročiti preprečitve razpoložljivosti del ali drugih predmetov varstva, ki jih na strežnik naložijo uporabniki, ki ne kršijo avtorske in sorodnih pravic, tudi kadar za takšna dela ali druge predmete varstva velja izjema ali omejitev.

Države članice zagotovijo, da se lahko uporabniki v vsaki državi članici zanesejo na vse naslednje obstoječe izjeme ali omejitve pri nalaganju na strežnik in dajanju na voljo vsebin, ki jih ustvarijo uporabniki na področju storitev deljenja vsebin na spletu:

- (a) citati, kritika, ocena;
- (b) uporaba v namene karikature, parodije ali pastiša.

8. Uporaba tega člena ne sme privedi do splošne obveznosti spremljanja.

Države članice zagotovijo, da ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu imetnikom pravic na njihovo zahtevo zagotovijo ustrezne informacije o delovanju njihovih praks v zvezi s sodelovanjem iz odstavka 4 in, če so licenčni sporazumi sklenjeni med ponudniki storitev in imetniki pravic, informacije o uporabi vsebin, zajetih v sporazumih.

9. Države članice zagotovijo, da ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu zagotovijo učinkovit in hiter mehanizem za pritožbe in povrnitev škode, ki je uporabnikom njihovih storitev na voljo v primeru sporov glede odstranitve del ali drugih predmetov varstva, ki so bili naloženi na strežnik, oziroma onemogočenjem dostopa do njih.

⁽²⁰⁾ Priporočilo Komisije z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednjih podjetij (UL L 124, 20.5.2003, str. 36).

Kadar imetniki pravic zahtevajo, da se onemogoči dostop do specifičnih del ali drugih predmetov varstva ali da se ta specifična dela ali drugi predmeti varstva odstranijo, ustrezno utemeljijo svoje zahteve. Pritožbe, predložene v okviru mehanizma iz prvega pododstavka, se obravnavajo brez nepotrebnega odlašanja, odločitve o odstranitvi ali onemogočanju dostopa do na strežnik naloženih vsebin pa so predmet pregleda, ki ga izvajajo ljudje. Države članice zagotovijo tudi, da so na voljo mehanizmi za povrnitev škode v okviru izvensodnega reševanja sporov. Takšni mehanizmi omogočajo nepristransko reševanje sporov in uporabniku ne odvzemajo pravnega varstva, ki ga zagotavlja nacionalno pravo, ter ne posegajo v pravice uporabnikov do uporabe učinkovitih pravnih sredstev pred sodiščem. Države članice tudi zagotovijo, da imajo uporabniki dostop do sodišča ali drugega pristojnega pravosodnega organa za uveljavljanje izjeme ali omejitve avtorske in sorodnih pravic.

Ta direktiva na noben način ne vpliva na zakonite načine uporabe, kot so načini uporabe na podlagi izjem ali omejitev iz prava Unije, in ne vodi v identifikacijo posameznih uporabnikov niti obdelavo osebnih podatkov, razen v skladu z Direktivo 2002/58/ES in Uredbo (EU) 2016/679.

Ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu uporabnike v svojih splošnih pogojih obvestijo, da lahko uporabljajo dela in druge predmete varstva v skladu z izjemami ali omejitvami avtorske in sorodnih pravic iz prava Unije.

10. Od 6. junija 2019 Komisija v sodelovanju z državami članicami organizira dialoge z deležniki, v katerih se razpravlja o najboljših praksah za sodelovanje med ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu in imetniki pravic. Komisija ob posvetovanju s ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu, imetniki pravic, organizacijami uporabnikov in drugimi ustreznimi deležniki ter ob upoštevanju rezultatov dialogov z deležniki izda smernice o uporabi tega člena, zlasti v zvezi s sodelovanjem iz odstavka 4. Pri razpravi o najboljših praksah se med drugim posebno pozornost nameni potrebi po iskanju ravnovesja med temeljnimi pravicami in uporabo izjem in omejitev. Za namene dialogov z deležniki imajo organizacije uporabnikov dostop do ustreznih informacij ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu o delovanju njihovih praks v zvezi z odstavkom 4.

POGLAVJE 3

Pravično plačilo v pogodbah za izkoriščanje del avtorjev in izvajalcev

Člen 18

Načelo primernega in sorazmernega plačila

1. Države članice zagotovijo, da so avtorji in izvajalci, kadar licencirajo ali prenesejo svoje izključne pravice za izkoriščanje svojih del ali drugih predmetov varstva, upravičeni do prejemanja primernega in sorazmernega plačila.
2. Pri izvajanju načela iz odstavka 1 v nacionalnem pravu lahko države članice prosto uporabljajo različne mehanizme in upoštevajo načelo pogodbene svobode ter pravično ravnovesje med pravicami in interesi.

Člen 19

Obveznost glede preglednosti

1. Države članice zagotovijo, da avtorji in izvajalci redno in vsaj enkrat letno ter ob upoštevanju posebnosti vsakega sektorja prejmejo posodobljene, relevantne in celovite informacije o izkoriščanju njihovih del in izvedb od tistih strank, ki so jim licencirali svoje pravice ali jih nanje prenesli, oziroma od njihovih pravnih naslednikov, zlasti o načinih izkoriščanja, vseh ustvarjenih prihodkih in plačilu, ki jim pripada.
2. Države članice zagotovijo, da kadar so pravice iz odstavka 1 nadalje prenesene z licenco, avtorji in izvajalci oziroma njihovi zastopniki na svojo zahtevo prejmejo od pridobiteljev podlicence dodatne informacije, če njihova prva nasprotna pogodbeni stranka nima vseh informacij, ki bi bile potrebne za namene iz odstavka 1.

Če se zahtevajo te dodatne informacije, prva nasprotna pogodbeni stranka avtorjev in izvajalcev zagotovi informacije o identiteti teh pridobiteljev podlicence.

Države članice lahko določijo, da se vsaka zahteva pridobiteljem podlicence v skladu s prvim pododstavkom predloži neposredno ali posredno prek nasprotne pogodbene stranke avtorja ali izvajalca.

3. Obveznost iz odstavka 1 mora biti sorazmerna in učinkovita, da v vsakem sektorju zagotovi visoko raven preglednosti. Države članice lahko določijo, da je v ustrezno utemeljenih primerih, kadar bi upravno breme zaradi obveznosti iz odstavka 1 postalo nesorazmerno glede na prihodke, ustvarjene z izkoriščanjem dela ali izvedbe, obveznost omejena na vrste in stopnjo informacij, ki jih je v takih primerih mogoče razumno pričakovati.

4. Države članice lahko odločijo, da se obveznost iz odstavka 1 tega člena ne uporablja, če avtorjev ali izvajalčev prispevek glede na celotno delo ali izvedbo ni znaten, razen če avtor ali izvajalec dokaže, da zahteva informacije za izvrševanje svojih pravic v skladu s členom 20(1), in zahteva informacije v ta namen.

5. Države članice lahko določijo, da se za sporazume, za katere veljajo kolektivne pogodbe ali temeljijo na njih, uporabljajo pravila o preglednosti iz ustrezne kolektivne pogodbe, če navedena pravila izpolnjujejo merila iz odstavkov 1 do 4.

6. Kadar se uporablja člen 18 Direktive 2014/26/EU, se obveznost iz odstavka 1 tega člena ne uporablja za sporazume, ki jih sklenejo subjekti iz točk (a) in (b) člena 3 navedene direktive ali drugi subjekti, za katere veljajo nacionalna pravila za izvajanje navedene direktive.

Člen 20

Mehanizem prilagoditve pogodbe

1. Države članice zagotovijo, da so ob pomanjkanju veljavne kolektivne pogodbe, ki določa mehanizem, primerljiv s tistim iz tega člena, avtorji in izvajalci ali njihovi predstavniki, upravičeni, da zahtevajo dodatno, primerno in pravično plačilo od stranke, s katero so sklenili pogodbo za izkoriščanje svojih pravic, oziroma od pravnih naslednikov te stranke, kadar se izkaže, da je prvotno dogovorjeno plačilo nesorazmerno nizko v primerjavi z vsemi naknadnimi relevantnimi prihodki, ki izvirajo iz izkoriščanja del ali izvedb.

2. Odstavek 1 tega člena se ne uporablja za sporazume, ki jih sklenejo subjekti, opredeljeni v točkah (a) in (b) člena 3 Direktive 2014/26/EU, ali drugi subjekti, za katere že veljajo nacionalna pravila za izvajanje navedene direktive.

Člen 21

Postopek alternativnega reševanja sporov

Države članice zagotovijo, da se spori v zvezi z obveznostjo glede preglednosti na podlagi člena 19 in mehanizma prilagoditve pogodbe na podlagi člena 20 lahko predložijo v postopku prostovoljnega, alternativnega reševanja sporov. Države članice zagotovijo, da lahko reprezentativne organizacije avtorjev in izvajalcev na specifično zahtevo enega ali več avtorjev ali izvajalcev začnejo tovrstne postopke.

Člen 22

Pravica do preklica

1. Države članice zagotovijo, da ima avtor ali izvajalec, ki je podelil izključno licenco ali opravil izključen prenos svojih pravic na delu ali drugem varovanem predmetu varstva, pravico, da v celoti ali delno preklicje licenco ali prenos pravic, kadar delo ali drugi varovani predmeti varstva niso izkoriščeni.

2. Posebne določbe mehanizma za preklic iz odstavka 1 se lahko predpišejo v nacionalnem pravu, pri čemer se upoštevajo:

(a) posebnosti različnih sektorjev ter različne vrste del in izvedb ter

(b) če delo ali drug predmet varstva zajema prispevek več kot enega avtorja ali izvajalca, relativen pomen posameznih prispevkov in legitimnih interesov vseh avtorjev in izvajalcev, na katere vpliva uporaba mehanizma za preklic s strani posameznega avtorja ali izvajalca.

Države članice lahko iz uporabe mehanizma za preklic izključijo dela ali druge predmete varstva, če takšna dela ali drugi predmeti varstva običajno vsebujejo prispevke več avtorjev ali izvajalcev.

Države članice lahko določijo, da se mehanizem za preklic lahko izvaja le v določenem časovnem okviru, kadar to omejitev ustrezno utemeljujejo posebnosti sektorja ali vrste dela ali drugega predmeta varstva.

Države članice lahko določijo, da avtorji ali izvajalci namesto preklica licence ali prenosa pravic lahko prekličejo izključnost pogodbe.

3. Države članice določijo, da se preklic iz odstavka 1 lahko izvaja le v razumnem času po licenciranju ali prenosu pravic. Avtor ali izvajalec obvesti osebo, ki so ji bile pravice licencirane ali nanjo prenesene, ter določi ustrezen rok, do katerega poteka izkoriščanje licenciranih ali prenesenih pravic. Po izteku tega roka se lahko avtor ali izvajalec odloči, da bo preklical izključnost pogodbe, namesto da bi preklical licenco ali prenos pravic.

4. Odstavek 1 se ne uporablja, če je neizkoriščanje pravic pretežno posledica okoliščin, za katere je mogoče razumno pričakovati, da jih bo avtor ali izvajalec odpravil.

5. Države članice lahko določijo, da je vsaka pogodbeno določba, ki odstopa od mehanizma za preklic iz odstavka 1, izvršljiva le, če temelji na kolektivni pogodbi.

Člen 23

Skupne določbe

1. Države članice zagotovijo, da so vse pogodbene določbe, ki preprečujejo skladnost s členi 19, 20 in 21, neizvršljive zoper avtorje in izvajalce.
2. Države članice določijo, da se členi 18 do 22 te direktive ne uporabljajo za avtorje računalniškega programa v smislu člena 2 Direktive 2009/24/ES.

NASLOV V

KONČNE DOLOČBE

Člen 24

Spremembe direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES

1. Direktiva 96/9/ES se spremeni:

- (a) v členu 6(2) se točka (b) nadomesti z naslednjim:

„(b) kadar se uporablja izključno za namen ilustracije pri poučevanju ali znanstvenem raziskovanju, če se navede vir, in v obsegu, ki ga upravičuje nekomercialni namen, ki naj se doseže, brez poseganja v izjeme in omejitve iz Direktive (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta (*);

(*) Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L 130, 17.5.2019, str. 92).“;

- (b) v členu 9 se točka (b) nadomesti z naslednjim:

„(b) v primeru jemanja izvlečkov za namen ilustracije pri poučevanju ali znanstvenem raziskovanju, če se navede vir, in v obsegu, ki ga upravičuje nekomercialni namen, ki naj se doseže, brez poseganja v izjeme in omejitve iz Direktive (EU) 2019/790.“.

2. Direktiva 2001/29/ES se spremeni:

(a) v členu 5(2) se točka (c) nadomesti z naslednjim:

„(c) v zvezi s posebnimi dejanji reproduciranja, ki jih izvedejo javno dostopne knjižnice, izobraževalne ustanove, muzeji ali arhivi in katerih cilj ni neposredna ali posredna ekonomska ali komercialna korist, brez poseganja v izjeme in omejitve iz Direktive (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta (*);

(*) Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L 130, 17.5.2019, str. 92).“;

(b) v členu 5(3) se točka (a) nadomesti z naslednjim:

„(a) uporaba izključno v namen ilustracije pri poučevanju ali znanstvenem raziskovanju, če se navede vir, vključno z imenom avtorja, razen če se to izkaže za nemogoče, in v obsegu, ki ga upravičuje nekomercialni namen, ki naj se doseže, brez poseganja v izjeme in omejitve iz Direktive (EU) 2019/790;“;

(c) v členu 12(4) se dodajo naslednje točke:

„(e) preučevanje vpliva prenosa Direktive (EU) 2019/790 na delovanje notranjega trga in opozoriti na morebitne težave pri prenosu;

(f) olajšanje izmenjave informacij o ustreznem razvoju zakonodaje in sodne prakse, pa tudi o praktični uporabi ukrepov, ki so jih države članice sprejele za izvajanje Direktive (EU) 2019/790;

(g) razpravljanje o drugih vprašanjih, ki izhajajo iz uporabe Direktive (EU) 2019/790.“.

Člen 25

Odnos do izjem in omejitev iz drugih direktiv

Države članice lahko sprejmejo ali ohranijo v veljavi širše določbe, skladne z izjemami in omejitvami iz direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES, za načine uporabe ali področja, zajeta z izjemami ali omejitvami iz te direktive.

Člen 26

Čas uporabe

1. Ta direktiva se uporablja za vsa dela in druge predmete varstva, varovane z nacionalnim pravom na področju avtorske pravice 7. junija 2021 ali pozneje.

2. Ta direktiva se uporablja brez poseganja v katere koli akte, sklenjene, in pravice, pridobljene pred 7. junijem 2021.

Člen 27

Prehodna določba

Za sporazume za licenciranje ali prenos pravic avtorjev in izvajalcev obveznost glede preglednosti iz člena 19 velja od 7. junija 2022.

Člen 28

Varstvo osebnih podatkov

Obdelava osebnih podatkov v okviru te direktive se izvaja v skladu z Direktivo 2002/58/ES in Uredbo (EU) 2016/679.

Člen 29

Prenos v nacionalno zakonodajo

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do 7. junija 2021. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice sporočijo Komisiji besedilo temeljnih predpisov nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 30

Pregled

1. Ne prej kot 7. junija 2026 Komisija izvede pregled te direktive in predloži poročilo o glavnih ugotovitvah Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru.

Komisija do 7. junija 2024 oceni učinek posebne ureditve odgovornosti iz člena 17, ki se uporablja za ponudnike storitev deljenja vsebin na spletu, katerih letni promet je manjši od 10 milijonov EUR in katerih storitve so bile javnosti v Uniji na voljo manj kot tri leta v skladu s členom 17(6), in, če je primerno, ukrepa v skladu z ugotovitvami iz svoje ocene.

2. Države članice zagotovijo Komisiji vse potrebne informacije za pripravo poročila iz odstavka 1.

Člen 31

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 32

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Strasbourg, 17. aprila 2019

Za Evropski parlament

Predsednik

A. TAJANI

Za Svet

Predsednik

G. CIAMBA
